Sisukord

Sisukord 1
Sündmuste esitamine Vissukeses 2
1 Poegimise ja väljamineku andmete registreerimine EPJs ja PRIAs 2
1.1 Poegimine 2
1.1.1 Väljade lühitutvustus 3
1.1.2 Poegimise ja/või märgistamise andmete edastamine 6
1.2 Väljaminek 8
1.2.1 Andmete koosesitamine EPJle ja PRIAle 8
1.2.1.1 Lehmade väljamineku esitamine 9
1.2.1.2 Lehmikute/pullide väljamineku esitamine 11
1.2.1.3 Lehmikute/pullide väljamineku koos esitamine 13
1.2.1.4 Elusmüügi andmete esitamine 14
1.2.1.5 PRIA väljamineku- ja/või elusmüügi andmete edastamine 15
1.2.1.6 Loomad karjavõtmise ootel 16
1.2.2 Väljamineku registreerimine ainult EPJs 17
1.3 Praakimise registreerimine 18
2 Kontroll-lüpsi andmete sisestamine Vissukeses 19
2.1 Väljade täitmine: 19
2.2 Kontroll-lüpsi tulemuste sisestamine 19
2.3 Kontroll-lüpsi märkmik 20
3 Kinnijätt 21
4 Paaritused 23
5 Tiinuse kontroll 24
6 Inna registreerimine 26
7 Loomade grupeerimine 28
8 PRIA ehitise ja farmi numbri sünkroniseerimine 29
9 Loomade kaalumine 29
9.1 Kaalude registreerimine nimekirjalt 29
9.2 Kaalude registreerimine vanaviisi (nr ja kaal) 30
10 Viimasel nädala esitatud sündmuste kontrollimine 31

Sündmuste esitamine Vissukeses

Piimaveiste jõudluskontrolli sündmusi ja andmeid saab esitada EPJle kolmel erineval viisil:

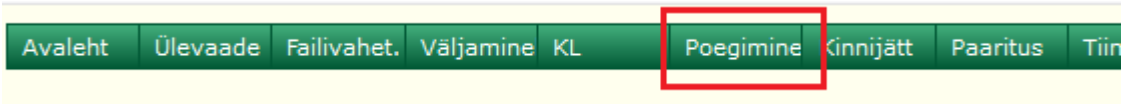
1. pabervormidel;
2. otse (*online*) internetirakenduse Vissuke abil;
3. elektroonilisel kujul failidena (vt Vissuke – Sündmused – Failivahet. – Juhend)

Käesolevas failis kirjeldatakse andmete esitamist Vissukese kaudu.

1 Poegimise ja väljamineku andmete registreerimine EPJs ja PRIAs

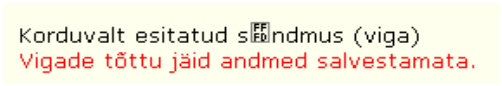
Selleks, et loomapidaja ei peaks sarnaseid andmeid erinevatesse asutustesse eraldi esitama, saab piimaveiste poegimise, märgistamise ja väljamineku andmeid esitada EPJle ja PRIAle korraga. **Esitada ei saa loomade liikumisi ehitiste vahel ja loomade liikumist välismaale.** Andmete edastamiseks EPJst PRIAsse peab andmete esitaja olema Vissukesse loginud ID-kaardi/mobiil-ID/Smart-ID abil ja sõlminud lepingu PRIAga e-PRIA kasutamiseks või olema volitatud selleks.

1.1 Poegimine

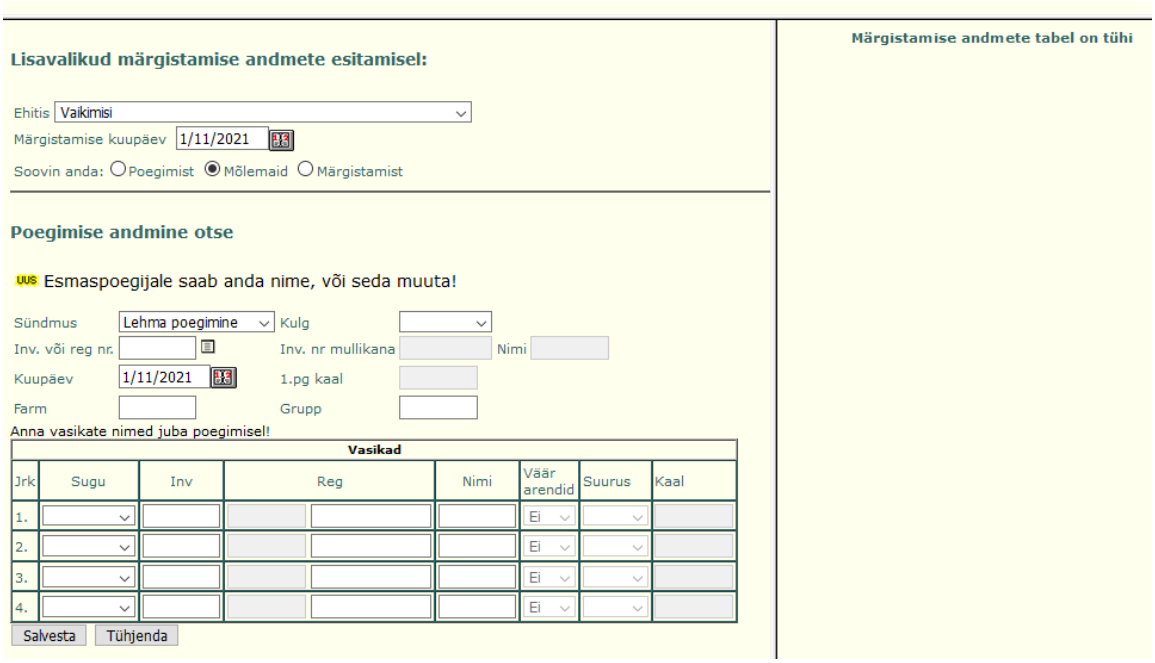

Esmalt vali, kas soovid esitada:
1. Poegimist ainult EPJle (poegimisandmed registreeritakse vaid EPJ andmebaasis)
2. Poegimist EPJle ning PRIAle märgistamist ja esmakordset poegimist, kui järglast ei ole võimalik märgistada (samaaegselt saab poegimise andmed esitada Vissukese kaudu EPJle ning märgistamise ja esmakordse poegimise andmed PRIAle).
3. Märgistamist PRIAle (poegimine on EPJle juba varem antud, soovitakse esitada vaid märgistamist PRIAle)

Registreeritud sündmused kajastuvad EPJ andmebaasis kohe. Kui sündmust on korduvalt esitatud, saab klient hoiatuse:

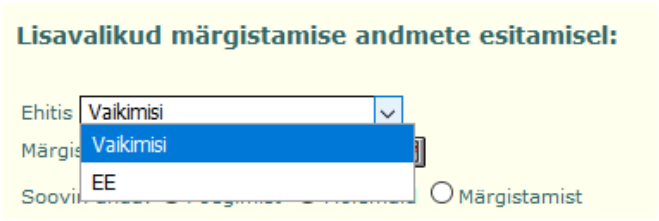

Poegimise ja/või märgistamise andmete teatamise tabel koosneb vasak- ja parempoolsest aknast, millest vasakpoolsel toimub poegimise andmine ning parempoolsel moodustatakse märgistamise andmete tabel (PRIA märkmik).

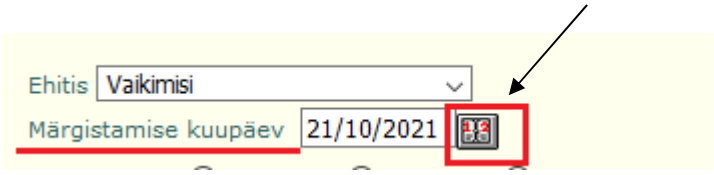

1.1.1 Väljade lühitutvustus

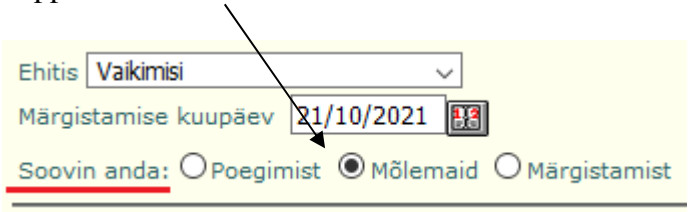
Ehitis – PRIAs registreeritud ehitise number ja hoone nimi. Kui loomapidajal on registreeritud mitu ehitist, saab sobiva valida rippmenüüst.

Märgistamise kuupäev – vaikimisi on alati tänane kuupäev. Kui märgistamine on toimunud varem, vali sobiv kuupäev (vajuta välja kõrval asuvale kalendri ikoonile).

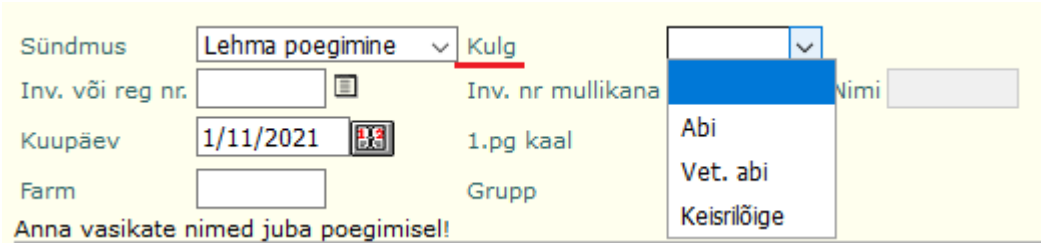

Soovin anda:
Poegimist – sündmus kajastub ainult EPJ andmebaasis.
Märgistamist – andmed ainult e-PRIAsse.
Mõlemaid – poegimise andmed EPJi ja märgistamise andmed e-PRIAsse. Vaikimisi on aktiivne nupp “mõlemaid”.

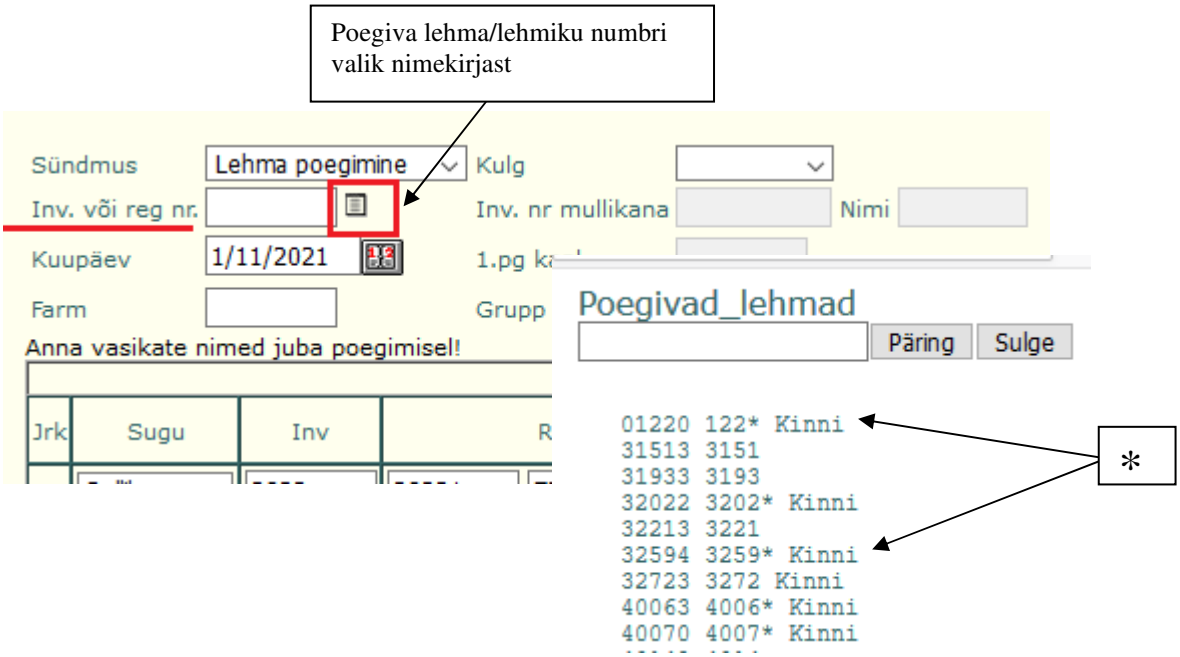

Sündmus:
Lehma/lehmiku poegimine – veise poegimine 280±17 tiinuspäeval. Veise tiinuse katkemist alates 211. tiinuspäevast loetakse uue laktatsiooni alguseks.
Lehma/lehmiku abort – veise tiinusperioodi katkemine enne 211. tiinuspäeva.
Lehmiku abort+lakt – lehmiku laktatsiooni alustav abort.
Inv. nr mullikana – esmaspoeginud lehma endine inventarinumber.
Kulg – vaikimisi on alati normaalne. Vajadusel saab sobiva valida rippmenüüst.

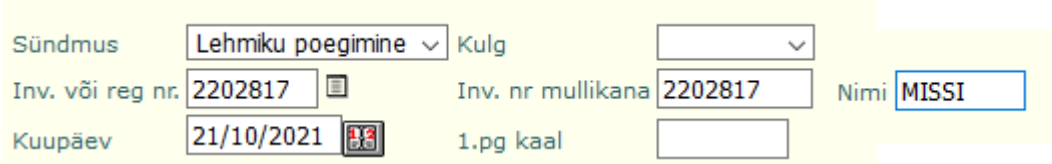

Inv. või reg. number – poegiva lehma/lehmiku saab ise sisestada või valida nimekirjast. Tärn (*) looma registrinumbri järel nimekirjas näitasb, et loom on ka loodetavate poegimiste nimekirjas. Lehma poegimise registreerimisel näidatakse nimekirjast valides „Inv. või reg. nr“ lahtris registrinumbrit. Lehmiku poegimise registreerimisel näidatakse nimekirjast valides nii „Inv. või reg. nr“ lahtris kui „Inv. nr mullikana“ lahtris inventarinumbrit. Lehmiku olemasolevat inventarinumbrit saab muuta (vt allpoololevat selgitust).

Inv.nr mullikana – lehmiku olemasolevat inv. numbrit saab muuta lahtris „Inv. või reg. nr“.

1) Sisesta või vali nimekirjast loom. Kuvatakse lehmiku registrinumber ja inventarinumber noorloomana.

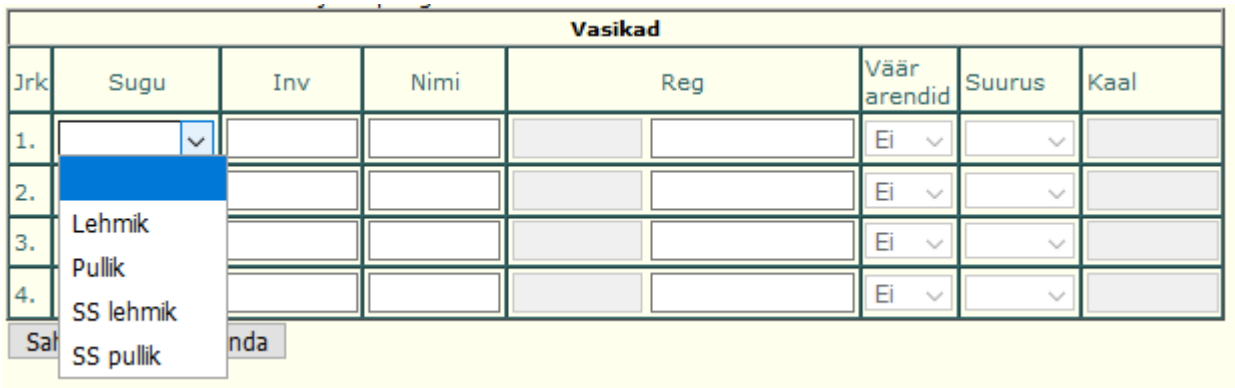
2) Kui soovid, et põhikarjas oleks kasutusel registrinumbrist lühem nr, sisesta „Inv. või reg nr“ lahtrisse soovitud inventarinumber (osa registrinumbrist, respondri nr vm).

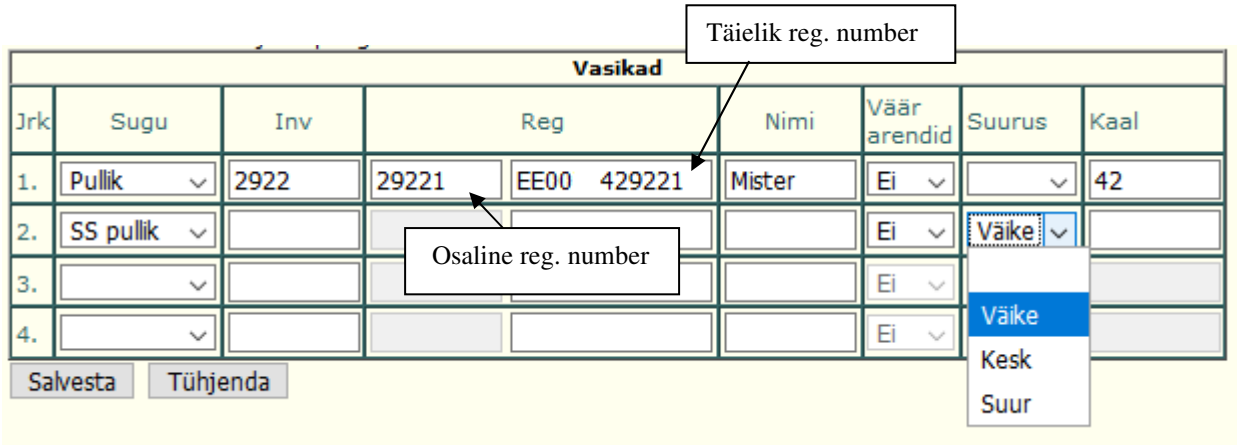
Nimi – esmaspoegijale saab anda nime või seda muuta.

1. pg kaal – 1. poegimisel ja laktatsiooni alustaval abordil saab anda 1. poegimise kaalu. See ei ole kohustuslik, kui reaalselt loomi ei kaaluta.
Poegimise kuupäev – vaikimisi on alati tänane kuupäev. Kui poegimine on toimunud varem, vali sobiv kuupäev (vajuta välja kõrval asuvale kalendri ikoonile).
Farm, grupp – siin saab muuta ka looma asukohta farmide vahel, kui loomapidajal on mitu farmi.

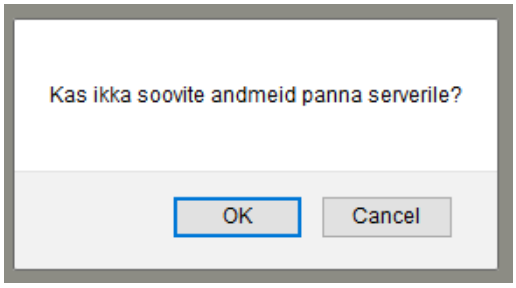
Sugu – lehmik/pullik, surnultsündinud lehmik/pullik. Vasika sugu registreeritakse ka surnultsünni puhul. Surnultsündinuks loetakse vasikas, kes sündis surnult või suri 24 tunni jooksul pärast sündi.
Mitmikute sünnil registreeritakse iga vasika sugu, number ning suurus või mass ning vajadusel lisatakse märge väärarendi kohta. Kui üks sündinud kaksikutest/mitmikutest sündis surnult, siis registreeri esimese reana kindlasti elus ning teise reana surnud järglane. Samuti on hea tava anda erisooliste kaksikute puhul esimese reana lehmiku andmed.

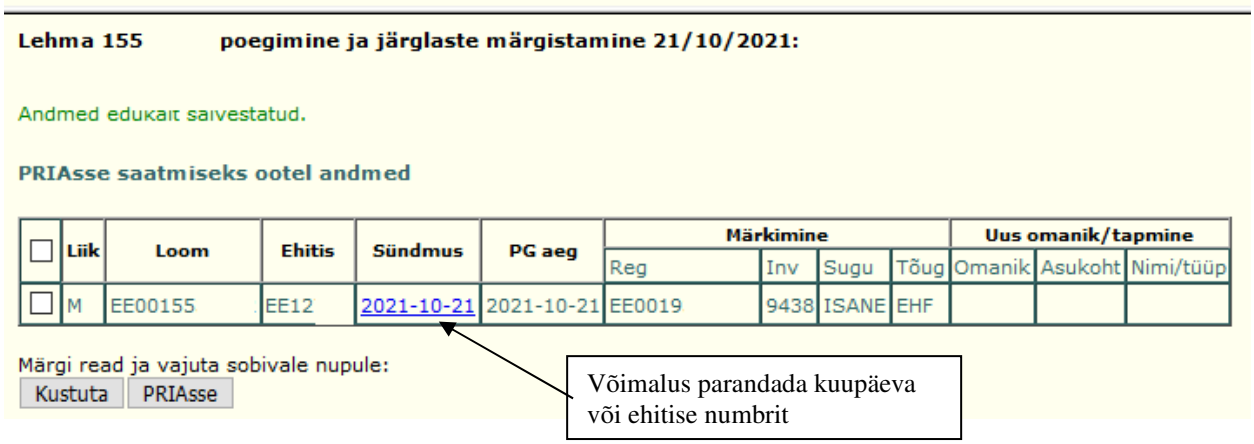
Inv. nr – sisestada vasika number.
Reg. nr – koosneb kahest väljast. Sisestades osa reg. numbrist esimesele väljale (nt viis viimast numbrit), ilmub teisele väljale täielik reg. number (EE…). Reg. number võetakse nende numbrite seast, mis on loomapidajale müüdud. Kui teisele väljale ilmub kiri "mitu sobivat", tuleb lisada täiendavad numbrid esimesele väljale.
Nimi – võimalus anda vasikale nimi poegimise registreerimisel.
Väärarendid – vajadusel tee märge (ei/jah). Vaikimisi on alati "ei". Väärarengut ning vasika suurust on võimalik registreerida ka surnultsünni puhul.
Suurus/kaal – registreeri kas vasika suurus või mass (mitte mõlemad!). Sünnimassi registreerimine annab edaspidi võimaluse juurdekasvu arvutamiseks. Kui vasikal on registreeritud suurus, ei saa EPJ juurdekasvu arvutada.
Kui lehmikul sündis elusjärglane, kes on sünnijärgselt nõrk ja ei ole kindel, kas teda märgistada või mitte, anna järglasele ainult inventarinumber. Küsitakse luba jätkata. Kinnitades EPJs vasikas registreeritakse, aga PRIAsse läheb ainult poegimise kirje. Kui järglane kosub ja märgistatakse, siis peab märgistamise eraldi PRIAs registreerima. Kui EPJs registreeritud järglane aga enne märgistamist sureb, siis tuleb EPJs registreerida vasika väljaminek.

1.1.2 Poegimise ja/või märgistamise andmete edastamine

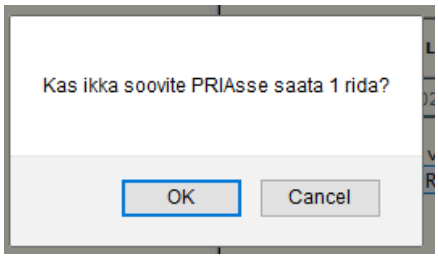
Kui kõik kohustuslikud väljad on täidetud, tuleb vasakpoolses aknas vajutada nupule "Salvesta".

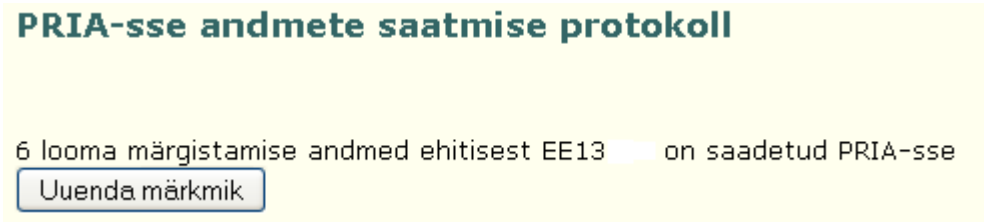
Pärast kinnitamist ilmub parempoolsesesse aknasse järgmine rida:

Kui avastad, et oled teinud esitatud poegimisandmetes vea, saab selle parandada EPJ klienditeenindaja, sest andmed on EPJ andmebaasi juba salvestatud. Juba registreeritud poegimist ise õigeks parandada ei saa. Võta ühendust EPJ klienditeenindajaga.
Kui oled eksinud PRIAsse esitatava kuupäeva või ehitise numbriga, vajuta "Sündmus" ja sisesta õige ehitis või vali sobiv kuupäev.
Kui viga on tekkinud teistel andmeväljadel, siis kustuta andmerida, kasutades nuppu **„Kustuta"** ja sisesta märgistamise andmed uuesti "Poegimise ja/või märgistamise andmete teatamise tabeli" kaudu, märkides, et soovid esitada vaid märgistamist (sest poegimise andmed on juba EPJ andmebaasis).
Kui sisestatud andmed on korras, märgi linnukesega read, mida soovid PRIAsse saata ning vajuta nuppu **"PRIAsse"**.
Seejärel küsitakse veelkord kinnitust:

Vajutades "OK", saadetakse andmed e-PRIAsse ning ekraanile ilmub rida:

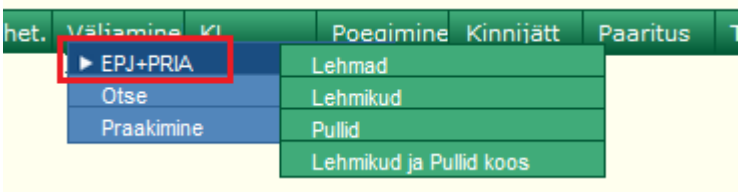
"Uuenda märkmik" – võimalus kontrollida, kas märgistamise andmed on esitatud e-PRIAsse. Vajutades nupule ilmub rida "Märgistamise andmete tabel on tühi". Kui ilmub tabel "PRIAsse saatmiseks ootel andmed", siis andmevahetust ei ole toimunud. Proovi mõne aja pärast andmed uuesti saata (vajutades nupule "PRIAsse").

1.2 Väljaminek

EPJ+PRIA – võimaldab samaaegselt EPJs väljamineku registreerimisega genereerida ka vajalikud PRIA kirjed.
Otse – sündmused saadetakse vaid EPJ andmebaasi.
Praakimine – võimalus ära märkida EPJ andmebaasis praakimisele kuuluvad loomad (lehmad, lehmikud, pullid). See on täiendav tunnus ning ei tähenda looma väljaminekut.

1.2.1 Andmete koosesitamine EPJle ja PRIAle

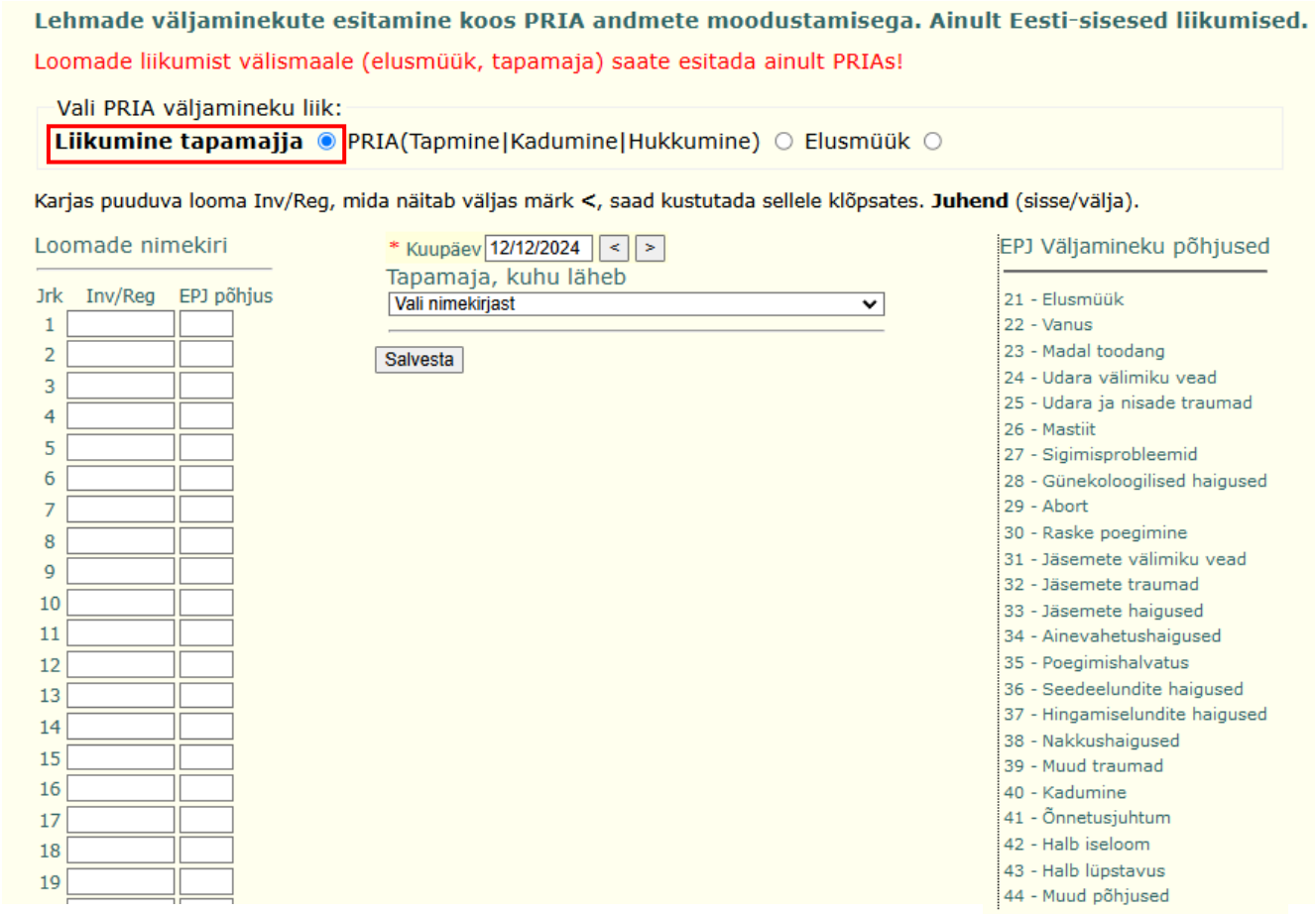

PRIA väljamineku liik – vali väljamineku liik:

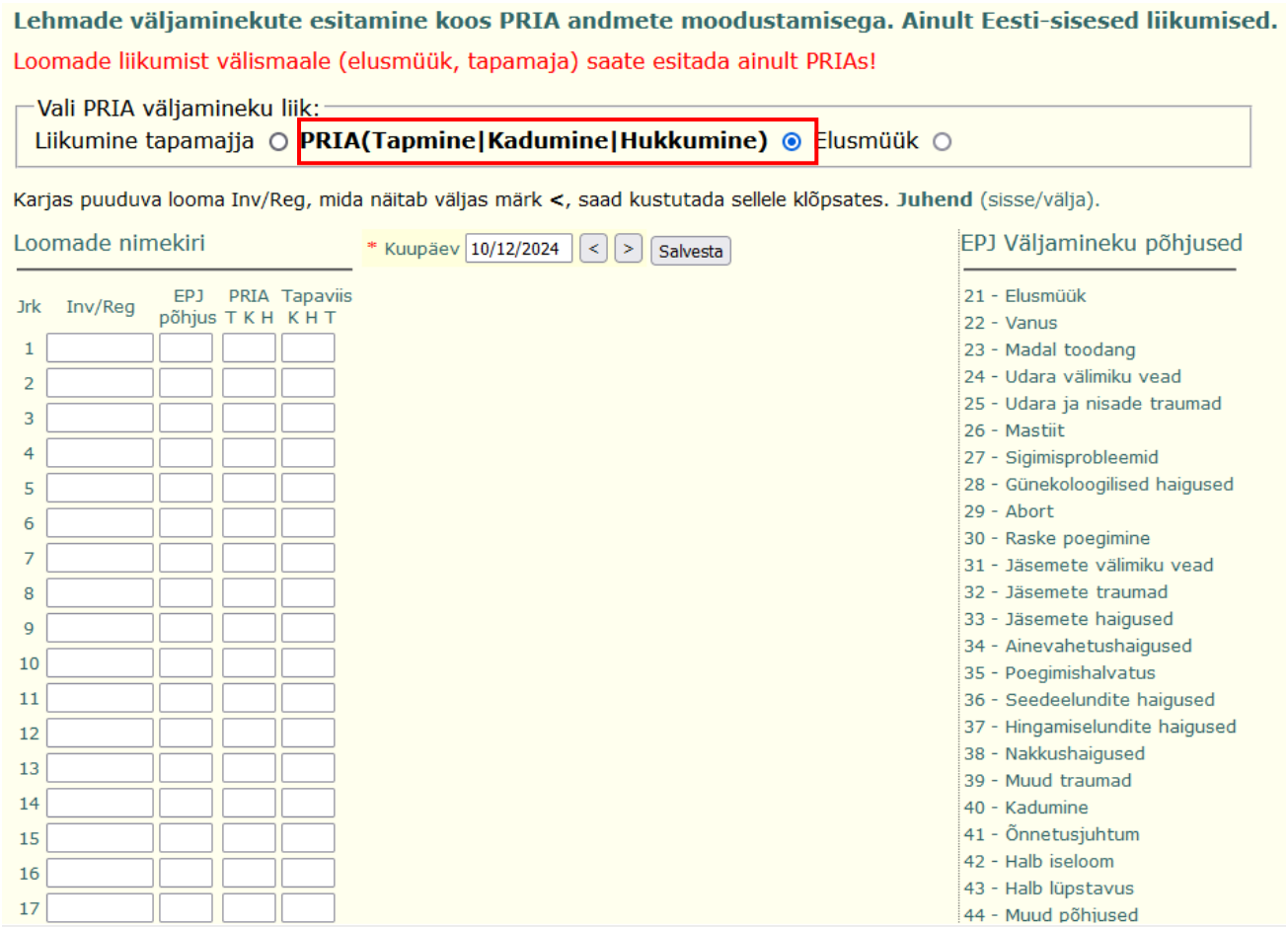
1) **Liikumine tapamajja** võimaldab teatada looma liikumisest tapamajja
2) **PRIA(Tapmine|Kadumine|Hukkumine)** võimaldab tekitada PRIA tapmise, kadumise ja hukkumise kirjed või jätta PRIA kirjed loomata (vt allpoololevat selgitust).
3) **Elusmüük** võimaldab näidata Eesti-sisest liikumist uue omaniku juurde. Loomade Eestist väljavedu ei ole võimalik Vissukese kaudu PRIAsse saata. Dokumenti saab esitada vaid e-PRIA keskkonnas.

Juhend – PRIAsse esitatavaid andmeid registreerides saab kasutada juhendit, mida vastavalt vajadusele sisse/välja klõpsata.

1.2.1.1 Lehmade väljamineku esitamine

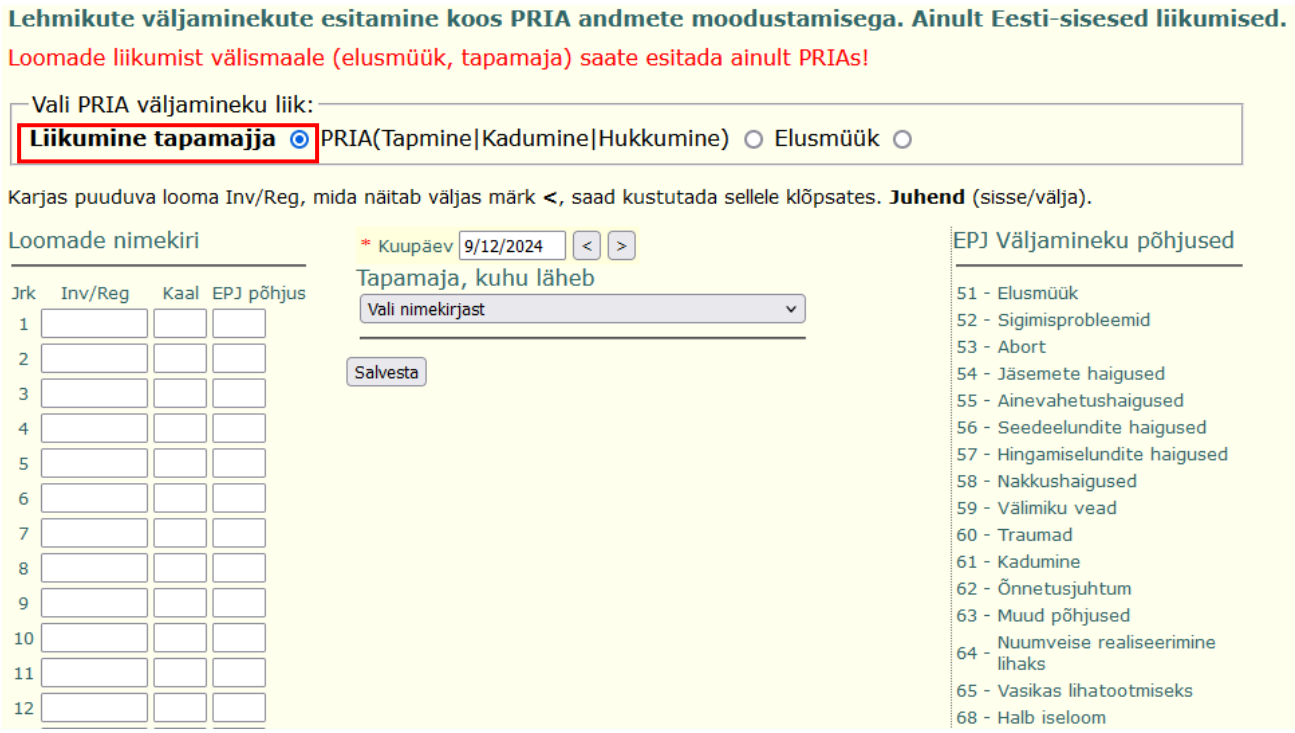
* tähistatud väli on täitmiseks kohustuslik.
Kuupäev – vaikimisi on alati tänane kuupäev. Kui sündmus on toimunud varem, vali sobiv kuupäev (vajuta välja kõrval asuvatele noolekestele).
Tapamaja, kuhu läheb – vali rippmenüüst tapamaja, kuhu loomad saadeti.
Loomade nimekiri:
Inv/Reg – sisesta loomade inventari- või registrinumbrid. Ekslikult antud numbri saab korrektsega asendada. Numbri kustutamiseks tee sellel topeltklõps.
Kaal – ei ole kohustuslik, kui loomi reaalselt ei kaaluta.
EPJ väljamineku põhjused – registreeri väljamineku põhjusele vastav kood (nimekiri on parempoolses veerus). Kui väljamineku põhjus on kõigil loomadel sama, ei pea seda tabelis iga looma reale eraldi sisestama. Kliki sobival põhjusel väljamineku tabelis ning see lisatakse kõigile loomadele. Kui siiski on mõnel loomal teine väljamineku põhjus, saab selle käsitsi üle kirjutada.

* tähistatud väli on täitmiseks kohustuslik.

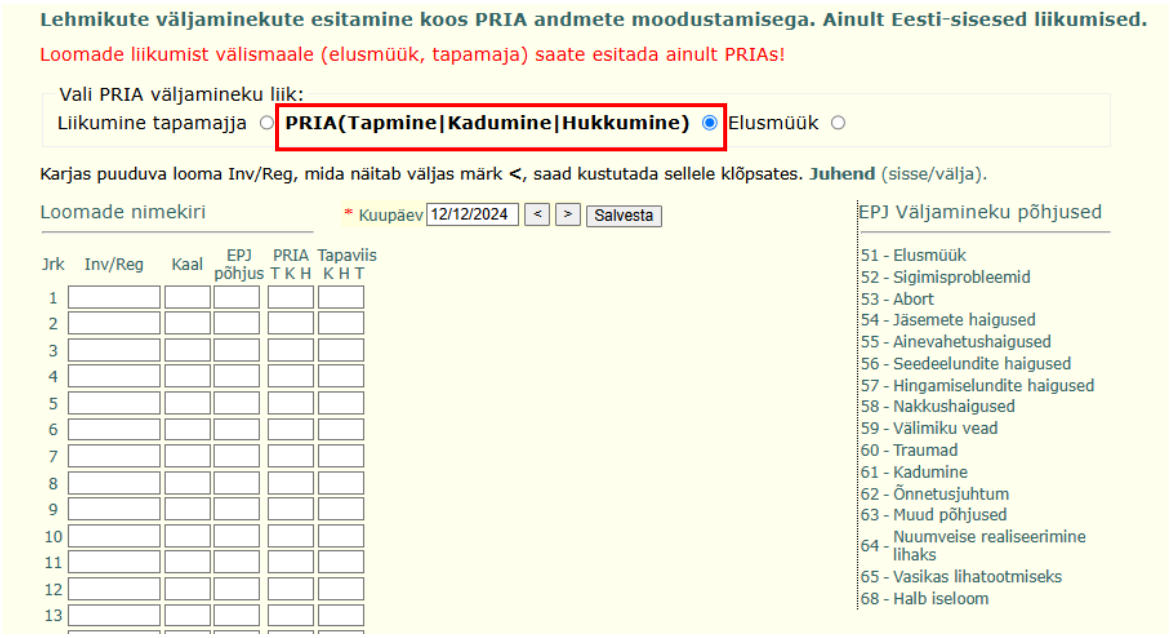
Kuupäev – vaikimisi on alati tänane kuupäev. Kui sündmus on toimunud varem, vali sobiv kuupäev (vajuta välja kõrval asuvatele noolekestele).
Loomade nimekiri:
Inv/Reg – sisesta loomade inventari- või registrinumbrid. Ekslikult antud numbri saab korrektsega asendada. Numbri kustutamiseks tee sellel topeltklõps.
EPJ väljamineku põhjused – registreeri väljamineku põhjusele vastav kood (nimekiri on parempoolses veerus). Kui väljamineku põhjus on kõigil loomadel sama, ei pea seda tabelis iga looma reale eraldi sisestama. Kliki sobival põhjusel väljamineku tabelis ning see lisatakse kõigile loomadele. Kui siiski on mõnel loomal teine väljamineku põhjus, saab selle käsitsi üle kirjutada.
PRIA(T|K|H) – tabelis on iga looma kohta 2 PRIA jaoks vajalikku täiendavat veergu. Kirjuta **T**(apmine), **K**(adumine), **H**(ukkumine) või **kui jätta tühjaks, siis PRIA kirjet ei tehta**. Tapmise valik tähendab alati vaid kohapeal toimetamist ja järgmine veerg kirjeldab tapmisviisi.
Tapaviis – kirjuta **L**(ihatapp), **K**(ontrolltapp), **H**(ädatapp), **T**(apmine taudi tõkestamiseks).
NB! Lihatapp on lubatud valik vaid füüsilise isiku jaoks.
Kui PRIA le esitatavad andmed on kõigil väljakantavatel loomadel samad, siis vajuta sobiva tabeli päise 2. reas ühetähelisele sümbolile. Kõigile sisestatud loomadele lisatakse sama väljamineku põhjus/tapaviis.

1.2.1.2 Lehmikute/pullide väljamineku esitamine

* tähistatud väli on täitmiseks kohustuslik.

Kuupäev – vaikimisi on alati tänane kuupäev. Kui sündmus on toimunud varem, vali sobiv kuupäev (vajuta välja kõrval asuvatele noolekestele).
Tapamaja, kuhu läheb – vali rippmenüüst tapamaja, kuhu loomad saadeti.
Loomade nimekiri:
Inv/Reg – sisesta loomade inventari- või registrinumbrid. Ekslikult antud numbri saab korrektsega asendada. Numbri kustutamiseks tee sellel topeltklõps.
Kaal – ei ole kohustuslik, kui loomi reaalselt ei kaaluta.
EPJ väljamineku põhjused – registreeri väljamineku põhjusele vastav kood (nimekiri on parempoolses veerus). Kui väljamineku põhjus on kõigil loomadel sama, ei pea seda tabelis iga looma reale eraldi sisestama. Kliki sobival põhjusel väljamineku tabelis ning see lisatakse kõigile loomadele. Kui siiski on mõnel loomal teine väljamineku põhjus, saab selle käsitsi üle kirjutada.

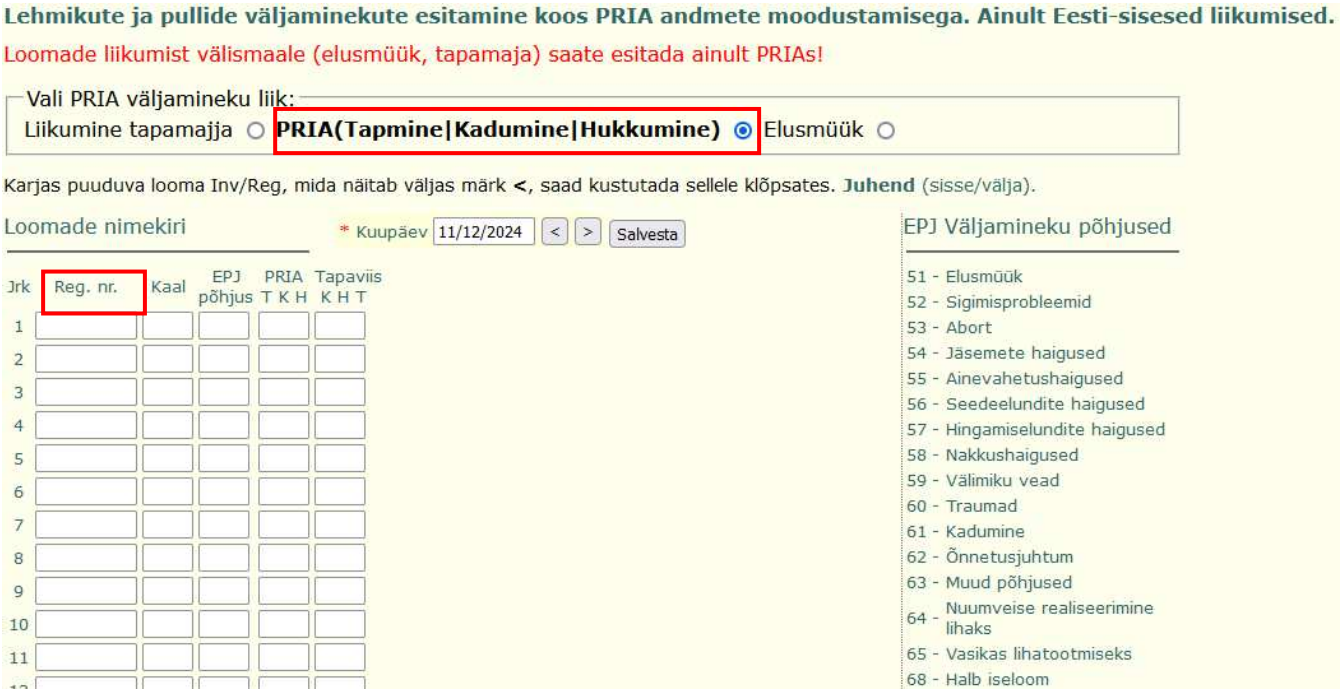

* tähistatud väli on täitmiseks kohustuslik.

Kuupäev – vaikimisi on alati tänane kuupäev. Kui sündmus on toimunud varem, vali sobiv kuupäev (vajuta välja kõrval asuvatele noolekestele).
Loomade nimekiri:
Inv/Reg – sisesta loomade inventari- või registrinumbrid. Ekslikult antud numbri saab korrektsega asendada. Numbri kustutamiseks tee sellel topeltklõps.
Kaal – ei ole kohustuslik, kui loomi reaalselt ei kaaluta.
EPJ väljamineku põhjused – registreeri väljamineku põhjusele vastav kood (nimekiri on parempoolses veerus). Kui väljamineku põhjus on kõigil loomadel sama, ei pea seda tabelis iga looma reale eraldi sisestama. Kliki sobival põhjusel väljamineku tabelis ning see lisatakse kõigile loomadele. Kui siiski on mõnel loomal teine väljamineku põhjus, saab selle käsitsi üle kirjutada.
PRIA(T|K|H) – tabelis on iga looma kohta 2 PRIA jaoks vajalikku täiendavat veergu. Kirjuta **T**(apmine), **K**(adumine), **H**(ukkumine) või **kui jätta tühjaks, siis PRIA kirjet ei tehta**. Tapmise valik tähendab alati vaid kohapeal toimetamist ja järgmine veerg kirjeldab tapmisviisi.
Tapaviis – kirjuta **L**(ihatapp), **K**(ontrolltapp), **H**(ädatapp), **T**(apmine taudi tõkestamiseks).
NB! Lihatapp on lubatud valik vaid füüsilise isiku jaoks.
Kui PRIA-le esitatavad andmed on kõigil väljakantavatel loomadel samad, siis vajuta sobiva tabeli päise 2. reas ühetähelisele sümbolile. Kõikidele sisestatud loomadele lisatakse sama väljamineku põhjus/tapaviis.

1.2.1.3 Lehmikute/pullide väljamineku koos esitamine

Lehmikute ja pullikute väljamineku andmeid on võimalik registreerida ka korraga. Selleks tuleb menüüst valida „Lehmikud ja pullid koos“.

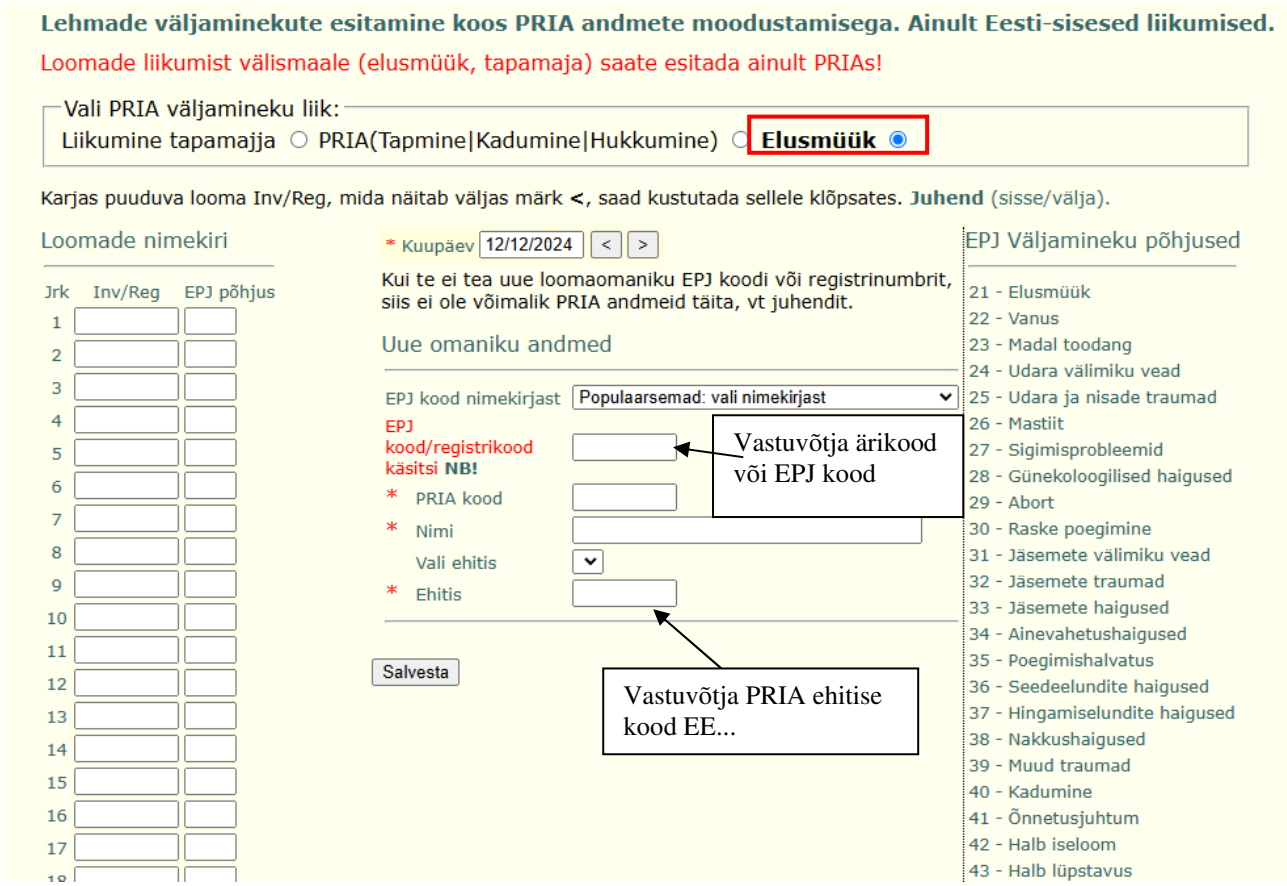

* tähistatud väli on täitmiseks kohustuslik

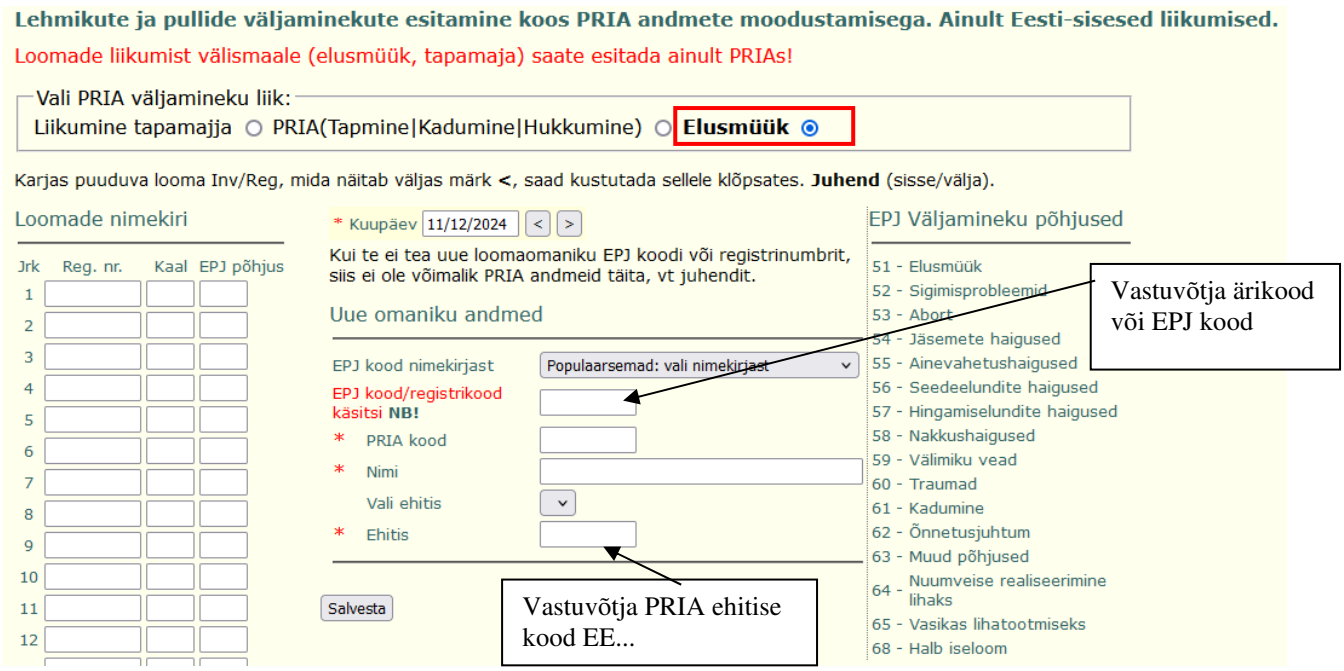
Kuupäev – vaikimisi on alati tänane kuupäev. Kui sündmus on toimunud varem, vali sobiv kuupäev (vajuta välja kõrval asuvatele noolekestele).
Loomade nimekiri:
Registri number – Looma saab siin välja kanda vaid registrinumbriga! Ekslikult sisestatud numbri saab korrektsega asendada. Numbri kustutamiseks tee sellel topeltklikk.
Kaal – ei ole kohustuslik, kui loomi reaalselt ei kaaluta.
EPJ väljamineku põhjused – registreeri väljamineku põhjusele vastav kood (nimekiri on parempoolses veerus). Kui väljamineku põhjus on kõigil loomadel sama, ei pea seda tabelis iga looma reale eraldi sisestama. Kliki sobival põhjusel väljamineku tabelis ning see lisatakse kõigile loomadele. Kui siiski on mõnel loomal teine väljamineku põhjus, saab selle käsitsi üle kirjutada.
PRIA(T|K|H) – tabelis on iga looma kohta 2 PRIA jaoks vajalikku täiendavat veergu. Kirjuta **T**(apmine), **K**(adumine), **H**(ukkumine) või **kui jätta tühjaks, siis PRIA kirjet ei tehta**. Tapmise valik tähendab alati vaid kohapeal toimetamist ja järgmine veerg kirjeldab tapmisviisi.
Tapaviis – kirjuta **L**(ihatapp), **K**(ontrolltapp), **H**(ädatapp), **T**(apmine taudi tõkestamiseks).
NB! Lihatapp on lubatud valik vaid füüsilise isiku jaoks.
Kui PRIA-le esitatavad andmed on kõigil väljakantavatel loomadel samad, siis vajuta sobiva tabeli päise 2. reas ühetähelisele sümbolile. Kõikidele sisestatud loomadele lisatakse sama väljamineku põhjus/tapaviis.

1.2.1.4 Elusmüügi andmete esitamine

Lehmad

Lehmikud ja pullid

* tähistatud väli on täitmiseks kohustuslik.

Kuupäev – vaikimisi on alati tänane kuupäev. Kui sündmus on toimunud varem, vali sobiv kuupäev (vajuta välja kõrval asuvatele noolekestele).

Loomade nimekiri:

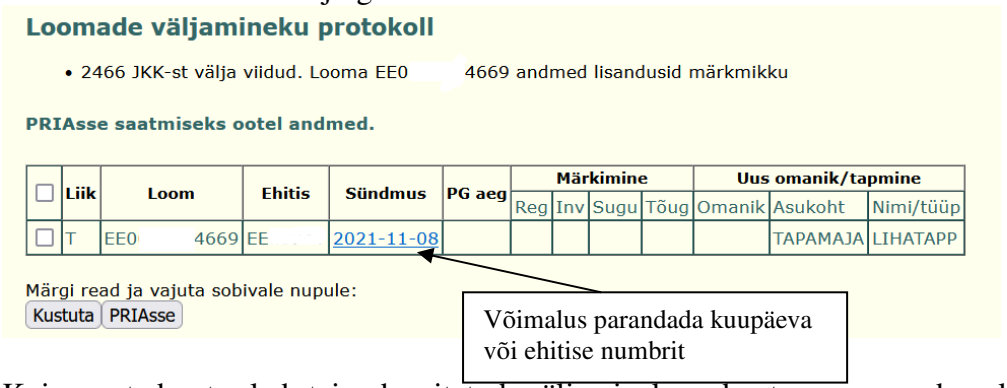
Inv/Reg – sisesta loomade inventari- või registrinumbrid. Ekslikult antud numbri saab korrektsega asendada. Numbri kustutamiseks tee sellel topeltklikk.
Kaal – Nähtav noorloomade elusmüügi registreerimisel. Ei ole kohustuslik, kui loomi reaalselt ei kaaluta.
EPJ väljamineku põhjused – registreeri väljamineku põhjusele vastav kood (nimekiri on parempoolses veerus). Kui väljamineku põhjus on kõigil loomadel sama, ei pea seda tabelis iga looma reale eraldi sisestama. Kliki sobival põhjusel väljamineku tabelis ning see lisatakse kõigile loomadele. Kui siiski on mõnel loomal teine väljamineku põhjus, saab selle käsitsi üle kirjutada.
EPJ kood nimekirjast – peamiselt kasutatavate loomade vahendajate andmed. Valides nimekirjas oleva vahendaja/ostja, täituvad järgnevad lahtrid uue loomapidaja andmetega.
EPJ kood/registrikood käsitsi – teades ostja EPJ koodi või ärikoodi, tuleb see väljale sisestada ja vajutada Tab klahvi. See täidab järgnevad lahtrid uue loomapidaja andmetega.
PRIA kood – ostja ärikood.
Nimi – ostja nimi.
Vali ehitis – kui ostjal on registreeritud mitu ehitist, saab rippmenüüst valida sobiva. Topeltklikk sobiva ehitise numbril täidab viimase lahtri (**Ehitis**).

1.2.1.5 PRIA väljamineku- ja/või elusmüügi andmete edastamine

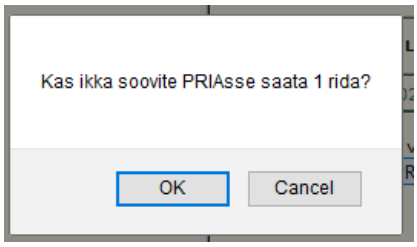
Kui kõik kohustuslikud väljad on täidetud, vajuta nupule "Salvesta".

Pärast kinnitamist ilmub järgmine vaade:

Kui avastad, et oled teinud esitatud väljaminekuandmetes vea, saab selle parandada EPJ klienditeenindaja, sest andmed on EPJ andmebaasi juba salvestatud. Juba registreeritud väljaminekut ise õigeks parandada ei saa. Võta ühendust EPJ klienditeenindajaga.

Kui oled eksinud PRIAsse esitatava kuupäeva või ehitise numbriga, vajuta “Sündmus” ja sisesta õige ehitis või vali sobiv kuupäev.
Kui viga on tekkinud teistel andmeväljadel, siis kustuta andmerida, kasutades nuppu **„Kustuta“.**
Pärast andmerea kustutamist konkreetse looma väljaminekut Vissukese kaudu enam PRIAsse saata ei saa, sest EPJ andmebaasis on loomale väljaminek registreeritud. Registreeri looma väljaminek e-PRIAs.
Kui sisestatud andmed on korras, märgi linnukesega read, mida soovid PRIAsse saata ning vajuta nuppu **“PRIAsse”**.
Seejärel küsitakse veelkord kinnitust:

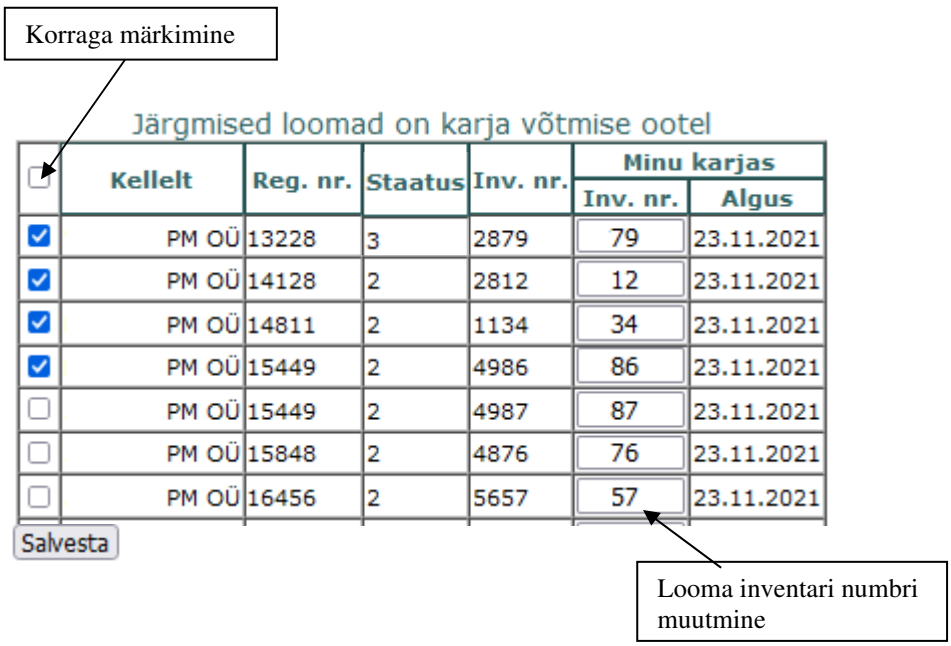

1.2.1.6 Loomad karjavõtmise ootel

Nimekirjas on loomad, kes on eelmise loomapidaja andmetel müüdud, s.t Vissukeses on esitatud andmed loomade liikumise kohta teise karja Väljaminek – EPJ+PRIA, elusmüük. Loomapidaja, kelle karja loomad müüdi, näeb järgmist vaadet:

Kuvatud nimekirja põhjal on lihtne loomad oma karja võtta.

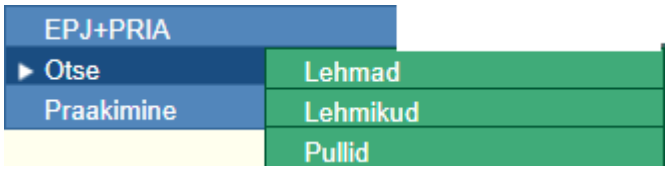

Kellelt – vahendaja/müüja nimi.
Reg. nr – **looma registreerimisnumber.**
Staatus – lehmik (1), lehm (2), pull (3).
Inv. nr – **eelmise loomapidaja poolt loomale antud inventarinumber.**
Minu karjas – Inv. nr – **loomade karjavõtmisel saab muuta looma inventarinumbrit. Kui karjavõetava looma inventarinumber on juba karjas kasutusel, siis Vissuke annab sellest punases kirjas inv. numbriga märku.**
Algus – PRIA-s registreeritud liikumise sündmuse kuupäev.

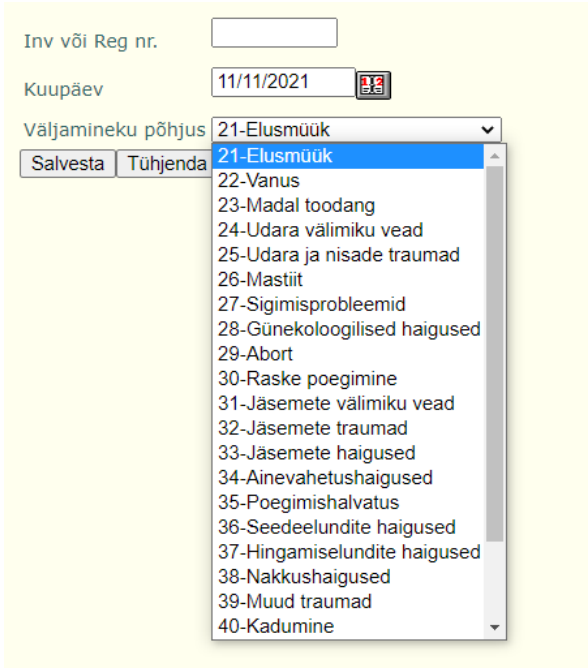
Kui nimekirjas olevad andmed on korras, märgi ära linnukesega loomad rea ees olevas kastikeses. Rea päises olevasse kastikesse klõpsates saab kõik loomad korraga märkida/mitte märkida. Vajuta salvestamise nupule.

1.2.2 Väljamineku registreerimine ainult EPJs

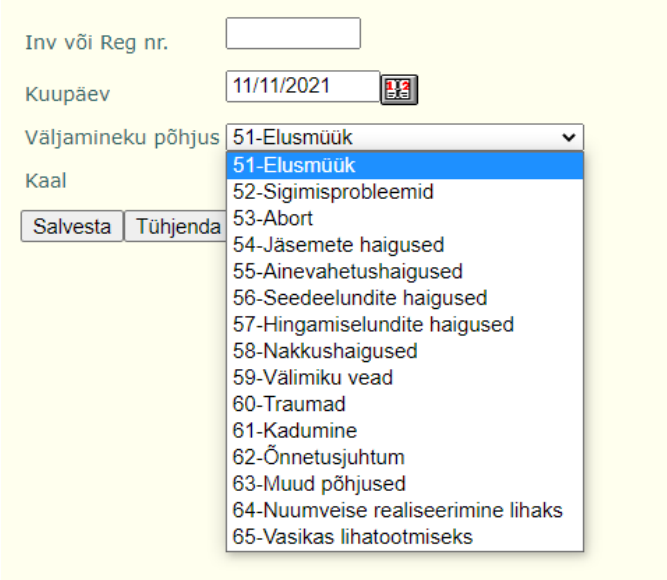
Kui loomapidaja esitab karjast väljamineku teated EPJ ja PRIAsse eraldi, tuleb kasutada väljamineku registreerimise menüü linki „Otse“.

Lehmade väljamineku esitamisel registreeri looma number, väljamineku kuupäev ja põhjus.

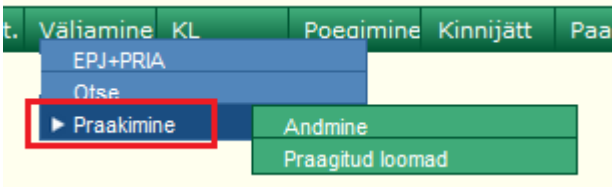

Lehmikute ja pullide väljamineku esitamisel registreeri looma number, väljamineku kuupäev, -põhjus ja soovi korral väljaläinud looma kaal.

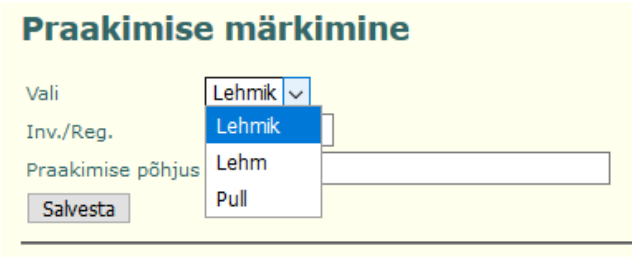

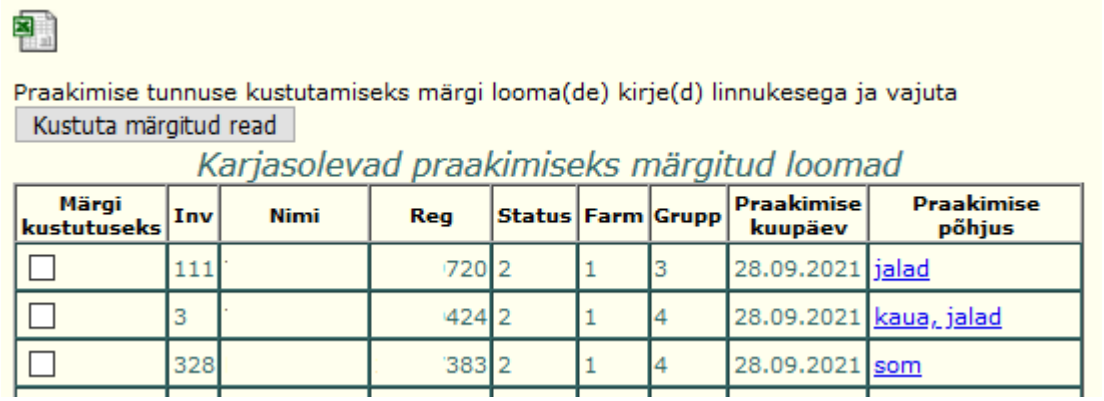
1.3 Praakimise registreerimine

Kui loom on plaanis mingil põhjusel tulevikus karjast välja viia, saab selle andmebaasis registreerida. See on täiendav tunnus ning ei tähenda looma väljaminekut. Praakimise tunnust on võimalik ka eemaldada.

Andmine – registreeri looma number ja praakimise põhjus (võib olla vabas vormis kirjeldus või märksõnad).
Praagitud loomad – nimekiri loomadest, kellel on praakimise tunnus. Praakimise tunnuse saab vajadusel eemaldada.

2 Kontroll-lüpsi andmete sisestamine Vissukeses

Kontroll-lüpsi andmeid saab esitada ettetrükita ja ettetrükiga (loomade nimekiri kuvatakse ette).

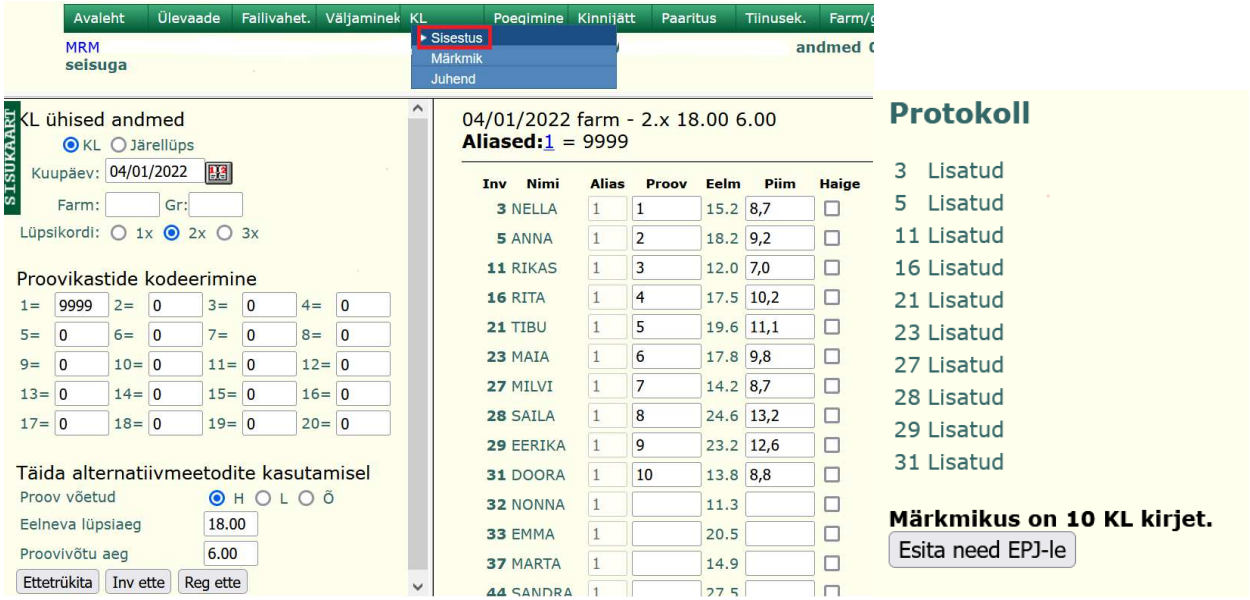
- **Ettetrükita variandi** korral peab sisestama. looma inventari või registrinumbri, piimaproovi positsiooninumbri kastis, piimakoguse ja vajadusel saab märkida looma haigeks.
- **Ettetrükiga variandi** korral kuvatakse lüpsvate lehmade nimekiri ette sõltuvalt täitmise nupust Inv ette, Reg ette vastavalt inventari ja registrinumbri järjestuses. Sisestama peab piimaproovi positsiooninumbri kastis, piimakoguse ja vajadusel saab märkida looma haigeks

2.1 Väljade täitmine:

KL kuupäev on kohustuslik väli. Kuupäeva võib sisestada formaadis pp/kk/aaaa või valida välja kõrval olevast kalendrist.
Farmi ja **grupi koodi** kasutatakse etterükita ja ettetrükiga variandil erinevalt. Ettetrükita variandi korral pannakse loom farmi ja/või gruppi, mis kontroll-lüpsi sisestamisel antakse. Ettetrükiga variandi korral kasutatakse farmi/gruppi nimekirja täpsustamiseks. Kui looma farmi/grupi kuuluvust on vaja muuta, siis seda ei saa teha ettetrükiga varianti kasutades. Küll on võimalus seda teha peale sisestust märkmikus!
Lüpsikordade arv on vaikimisi 2, kui lehmi lüpstakse 3 korda, tuleb märge teha lahtrisse “3x”.
Proovikastide kodeerimise mõte on kasutada pika kastinumbri asemel ühekohalist numbrit ehk aliast, et andmeid oleks lihtsam sisestada. Näiteks kasti numbri 6629 asemel 1 ja 3422 asemel 2.
Ülejäänud välju on tarvis täita vaid alternatiivmeetodite kasutamisel (vahelduv kontroll-lüps või lihtsustatud kolmekordne lüps). Vahelduva kontroll-lüpsi puhul märgitakse, kas kontroll-lüps tehti hommikusel (H) või õhtusel (Õ) lüpsil ja märgitakse proovivõtmisele eelneva lüpsi algusaeg ning kontroll-lüpsi lüpsikorra algusaeg. Näiteks, kui proov võeti hommikul, siis eelmise lüpsi lahtrisse märgitakse eelmise õhtu lüpsi algusaeg ning proovivõtu aja lahtrisse hommikuse lüpsi algusaeg. Lihtsustatud kolmekordse lüpsi puhul märgitakse proovivõtmise ajaks lõunane (L) lüps, proovivõtmisele eelneva lüpsi (hommikuse lüpsi) algusaeg ning kontroll-lüpsi lüpsikorra (lõunase lüpsi) algusaeg.

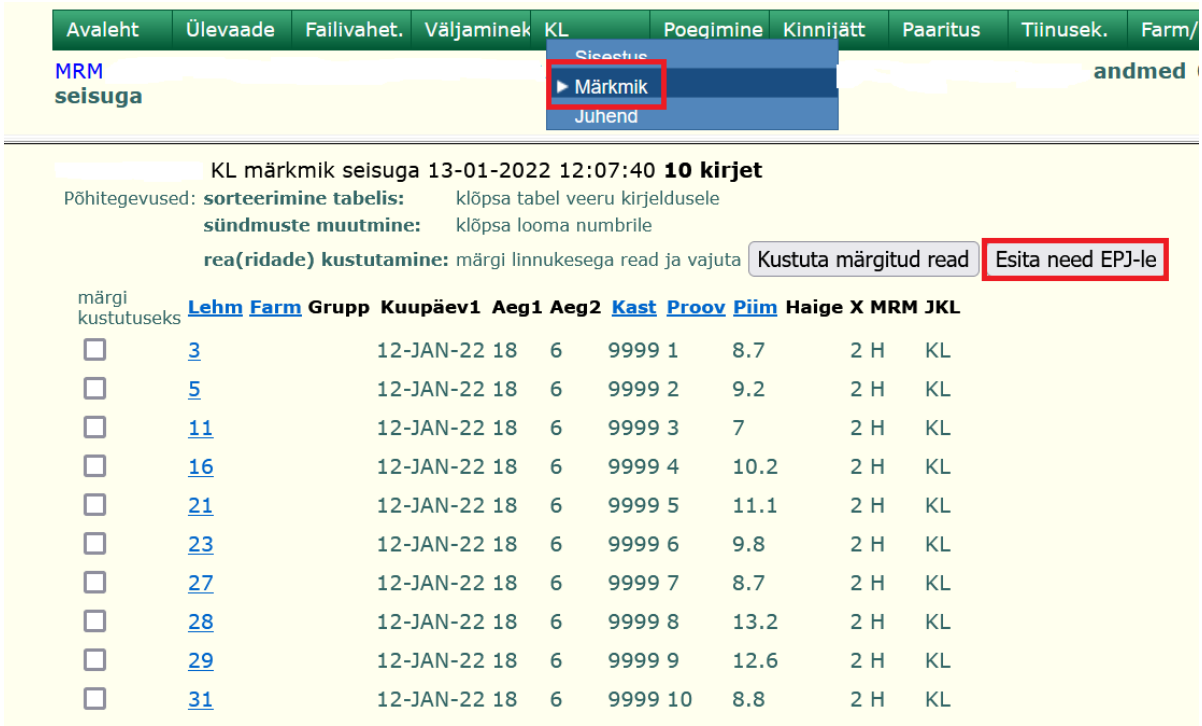
2.2 Kontroll-lüpsi tulemuste sisestamine

Kontroll-lüpsi andmete sisestamist võiks mõista kui andmete kandmist „elektroonilisse” märkmikku. Analoogiliselt tavalise märkmikuga kuulub see ainult andmete registreerijale ja sinna saad teha märkmeid sobival ajal ja mahus.
Ettetrükita variant: korraga saab esitada kuni 10 lehma kontroll-lüpsi andmed. Lehma numbriks võib anda inventari- või registrinumbri. Piimakoguse kümnendkoha eraldajaks võib märkida nii punkti kui ka koma. “Salvesta” nupp paneb loomade kontroll-lüpsi andmed serverile, “Tühjenda” nupp tühjendab KL tabeli uue koguse kontroll-lüpside sisestamiseks. “**Pane märkmikku**” salvestusnupp kannab loomade kontroll-lüpsi andmed märkmikku.
Ettetrükiga variant: korraga saab esitada kõigi nimekirja kuuluvate lehmade kontroll-lüpside andmed, kuid ei pea. Võib esitada kasvõi vaid ühe lehma andmed. Kui peale salvestust teha “Inv ette” või “Reg ette” nupuga uuesti nimekiri, siis näed, et sisestatud andmed on juba nimekirjas täidetult olemas. Neid siin muuta ei saa. Vajadusel saab seda teha hiljem märkmikus. Pika nimekirja korral ei ole “**Salvesta**” nuppu tõenäoliselt näha. Nupu leidmiseks sõida hiirega nimekirja alla.

2.3 Kontroll-lüpsi märkmik

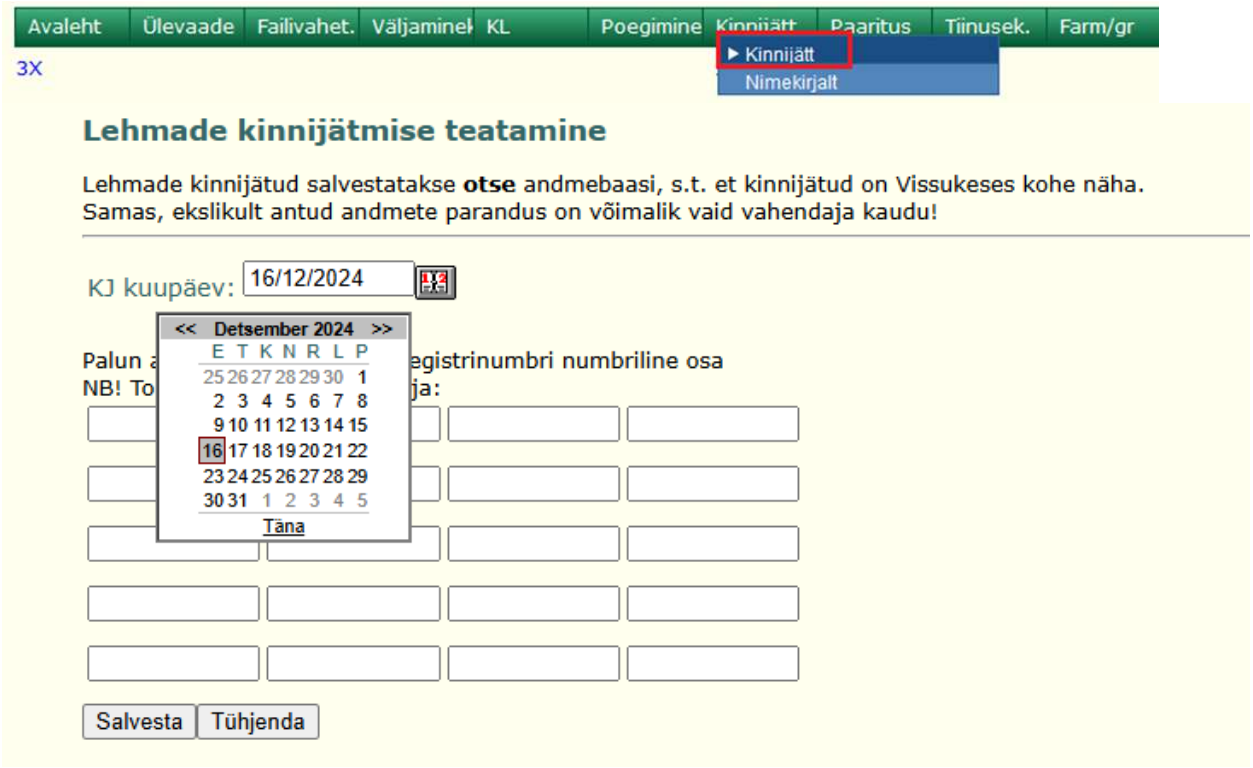
KL märkmik: märkmikus saab rakenduse kasutaja kontroll-lüpsi andmeid lisada, muuta ja kustutada. Vajadusel kasuta veergude sortimise võimalust (kliki veeru päisel).

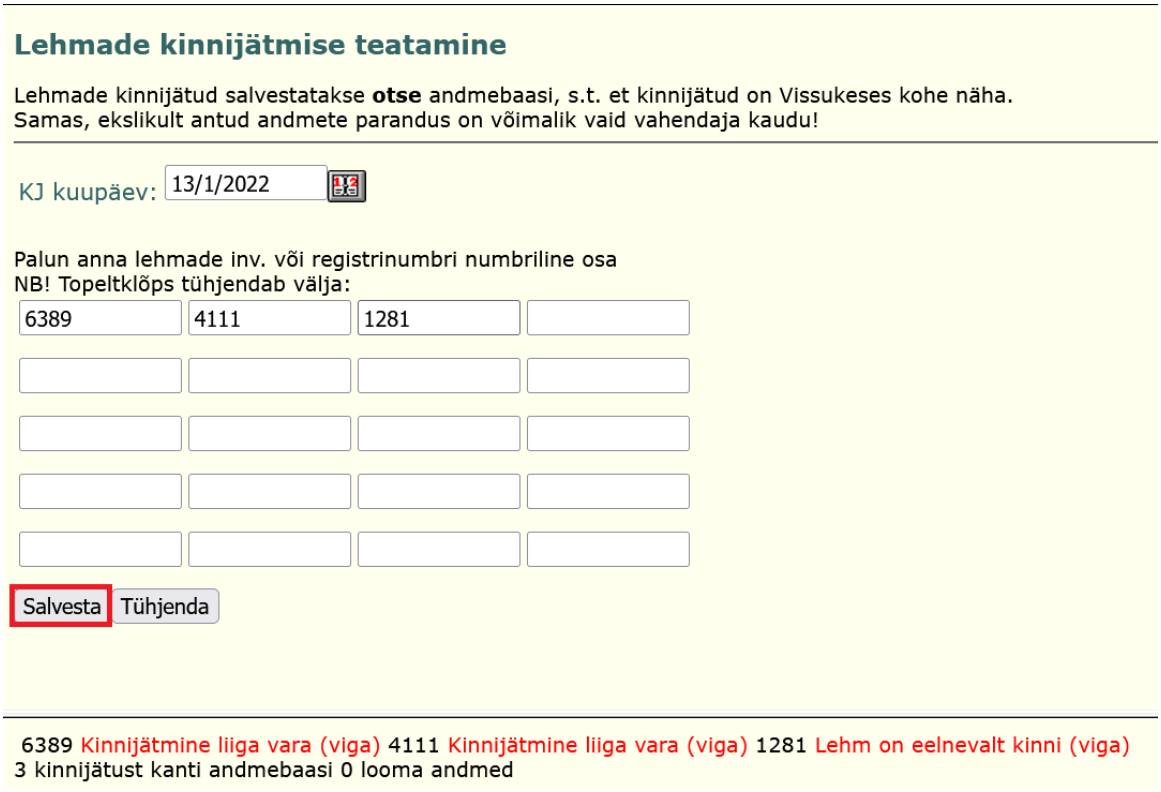

Kontroll-lüpsi andmed peab edastama kõigi lüpsvate lehmade jaoks ühekorraga. Kui märkmikus olevad kontroll-lüpsi andmed on kontrollitud, saada need EPJ-le “Esita need EPJ-le” nupule vajutades. Selle tulemusel tõstetakse märkmiku sisu töötlusse ja need andmed on sinu kontrolli alt väljas. Kui avastad, et mõne lehma andmed jäid siiski ikka saatmata, siis esita need EPJ-le. Tähtis on see, et andmed oleksid EPJ-s hiljemalt proovide kogumisele järgneva päeva hommikul. Siis saab andmed töödelda ja tulemused väljastada kohe pärast piimaproovide analüüsimist.

3 Kinnijätt

Lehmade kinnijätu registreerimisel tuleb esmalt valida kinnijätmise kuupäev ning seejärel registreerida kinnijäetud lehmade numbrid (inv. või registrinumber). Salvestatud andmed kuvatakse lehe allservas. Ekslikult esitatud ja salvestatud andmeid loomapidaja ise parandada ei saa. Parandamiseks tuleb ühendust võtta EPJ klienditeenindajaga.

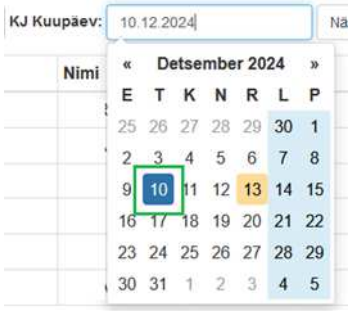
Kinnijätt nmekirjalt

Nimekiri moodustatakse loomadest, kellel on viimasest teadaolevast seemendusest möödunud 210 päeva või enam. Nimekirjas ei näidata loomi, kellele on registreeritud abort.

Vaikimisi on alati tänane kuupäev. Vajadusel saab seda muuta vajutades **KJ Kuupäev** kõrval olevale kastile (valik toimub kuvatud kalendrist).

Linnuta“ kastikesed tabeli veerus **Kinnijätu soov**.

Salvestamine andmebaasi – kui näed

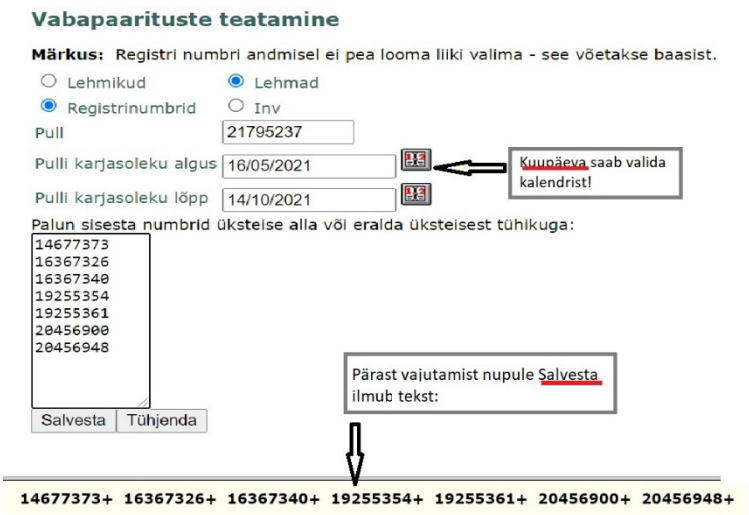
nuppu, ära unusta sellele vajutamast enne arvuti juurest lahkumist. Vastasel juhul läheb nimekirjas märgitud töö tühja.

4 Paaritused

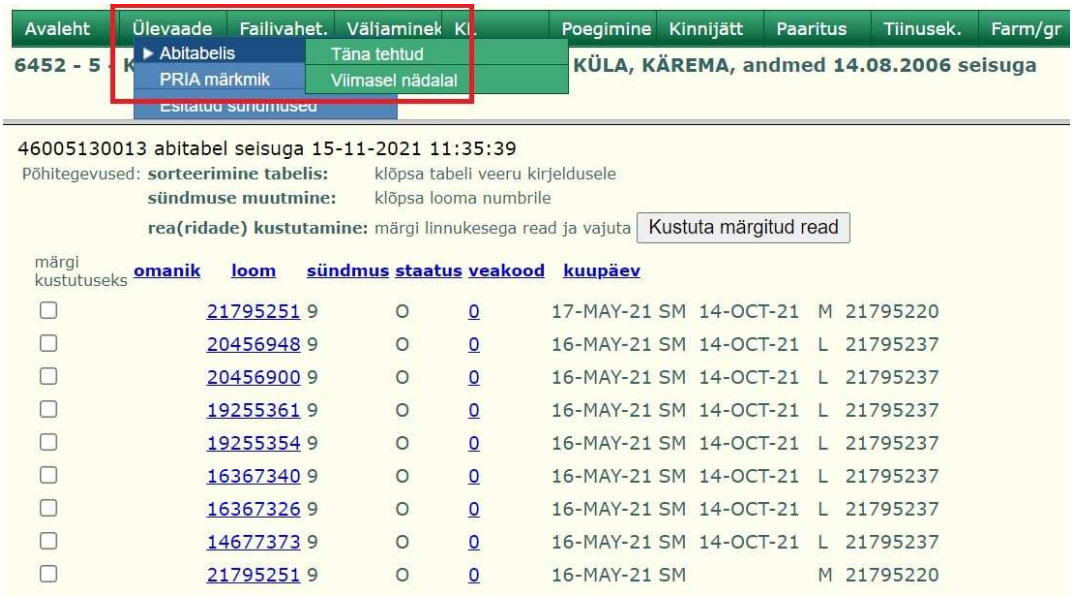
Loomaomanik saab Vissukeses esitada käest- ja vabapaaritamise andmeid.

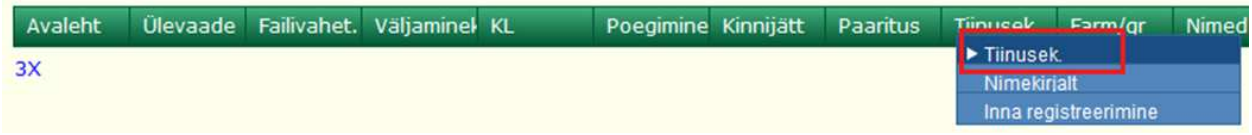

Esitatud paaritused salvestatakse abitabelisse, kus on võimalik sorteerida, muuta numbrit või kustutada ridu.

5 Tiinuse kontroll

Lehmade ja lehmikute tiinuse kontrolli tulemused on võimalik sisestada EPJ andmebaasi.

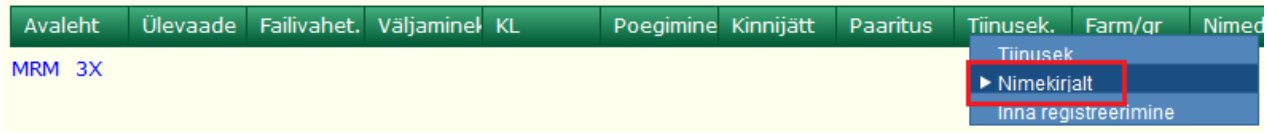

Kuupäev on vaikimisi alati tänane. Kui on vajadus kuupäeva muuta, siis kliki kuupäeva kõrval oleval kalendri ikoonil. Määra, kas tiinuse kontrolli tulemusi antakse **lehmadele** või **lehmikutele** ning kas andmed sisestatakse **inv.** või **reg.** numbritega.
Kui info on sisestatud, salvesta andmed. Tekib täna edastatud loomade nimekiri.

Kui on infot **mitmikute** kohta, saab selle siin ära märkida, samuti on võimalik teha vajadusel parandus **tiinestava seemenduse** kohta. Kogu infot looma kohta on vajadusel võimalik kustutada ID veerus "kustuta" peale klõpsates.

Tiinuse kontroll nimekirjalt

Looma viimane seemendus peab jääma etteantud vahemikku – vaikimisi on see 79...28 päeva tänasest. Vabapaaritusega loomad nimekirja ei tule! Nimekirjas ei näidata ka täna salvestatud TK loomi.
Vaikimisi ei kuvata ka tiineid loomi, kuid neid saab dünaamiliselt sisse ja välja lülitada klõpsates ☐ Näita ka tiined nupule.

Inv. nr.	Reg. nr.	Nimi	Farm	Viim. seem.	Tiinuspäevi?	TK Kuupäev	TK	Uus TK märgi siin!
50	4502			20.10.2024	54	02.12.2024	+	○ + ○ - ○ ? ○ X
58	4588			09.10.2024	65	02.12.2024	+	○ + ○ - ○ ? ○ X
65	4656			14.11.2024	29			○ + ○ - ○ ? ○ X

Esimesena vali TK tegemise kuupäev. Vaikimisi on alati tänane kuupäev. Valik toimub kuvatud kalendrist. Samaaegselt ei saa salvestada erinevate päevade TK!

Inv. nr.	Reg. nr.	Nimi	Farm	Viim. seem.	Tiinuspäevi?	TK Kuupäev	TK	Uus TK märgi siin!
65	4656			14.11.2024	29			○ + ○ - ○ ? ○ X
67	4670			13.11.2024	30			○ + ○ - ○ ? ○ X
68	4687			06.11.2024	37			○ + ○ - ○ ? ○ X
70	4700			23.10.2024	51	02.12.2024	-	○ + ○ - ○ ? ○ X

TK andmete sisestamiseks kasuta tabeli viimases veerus olevaid raadionuppe - ◉ + | - | ?
X on ekslikult märgitud TK annulleerimiseks (märgitud loomal TK puudus).
Nimekirjas TK märgitud loomade arvu üle peetakse dünaamiliselt arvet, s.t näidatakse, mitme looma andmed on salvestamise ootel.

Salvestamine andmebaasi – kui näed

nuppu, ära unusta sellele vajutamast enne arvuti juurest lahkumist. Uut TK nimekirja ei saa teha enne, kui eelnevad andmed on salvestatud.

Sisestatud tiinuse kontrolli info kajastub lehmade/lehmikute nimekirjades **TK** veerus, pilkupüüdvalt värviliste kastidena, samuti on kontrollitud looma number nimekirjas värviline.

EE 96387	96387	RAGGA	07.07.19	VADOR 60282	79652	27530	15.07.21		1	120	09.10.21	2	65883		EHF	EHF 96387A	104PI		EE 948	?	9
EE 96400	96400	TULLI	14.07.19	VADOR 60282	79669	62216	15.07.21		1	120	20.09.21	1	65883		EHF	EHF 96400A	109PI		EE 948	+	9
EE 96417	96417	MAARJU	17.07.19	BAYLOR 70328	07539	26368	11.07.21		1	124	09.09.21:09.09.21	1	28077		EHF	EHF 96417A	111PI		EE 948	+	9
EE 96424	96424	USIN	30.08.19	POSSE 27965	94662	27764	18.09.21		1	55					EHF	EHF 96424A	106PI		EE 948		9
EE 96431	96431	MANNU	01.09.19	POSSE 27965	03572	27383	09.10.21		1	34					EHF	EHF 96431A	98PI		EE 948		9
EE 96448	96448	SIILA	01.09.19	POSSE 27965	94693	27764	10.09.21		1	63					EHF	EHF 96448A	97PI		EE 948		9
EE 96479	96479	OODALIE	15.09.19	POSSE 27965	94686	27764	28.09.21		1	45					EHF	EHF 96479A	105PI		EE 948		9
EE 01739	01739	SABRIINA	18.01.17	MR ALICO RED 65379	93343	42324	07.10.21		3	36					EPK	EPK 01739A	112		EE 948		1
EE 94990	94990	LIIAL	30.12.17	PRIMETIME ET 65418	07379	26368	01.02.21		2	284	13.09.21:13.09.21	4	28077		EHF	EHF 94990B	89		EE 948	+	1
EE 95003	95003	KAIDE	01.01.18	OTTO-PUHH 27764	60658	56679	09.07.21		2	126	26.09.21:26.09.21	2	28077		EHF	EHF 95003B	96		EE 948		1

Info on leitav ka lehma kaardilt (IDEXX – tulemus on saadud kasutades teenust *Tiinuse test piimast*) ja karjas olevate lehmade nimekirjast.

EHF HF 100% lehm **1651** ASSE EE[illegible]16510 Sünd: 20.02.2018 Vanu
SPAV 01.07.2021: **120** +730 -.15 +10 +.08 +33 **Lüpsikiirus** 2.5
Tõuraamatus märkija puudub : EHI[illegible]16510A
Lineaarne hindamine: 15.06.20 84-83-85 84
Ema: EE [illegible]88522 **EI:** APEX-ET 62351
Isa: DE [illegible]11081 BASOR ET 27618
Viimane seemendus: 16.08.2021-17.08.21 pulliga BROOKLYN 280
IDEXX 02.11.2021 Tiine. Oota poegimist : 23.05.2022
Viimane kontroll-lüps: 01.11.2021 46.5 3.46 3.7 43 1.8 224 näita

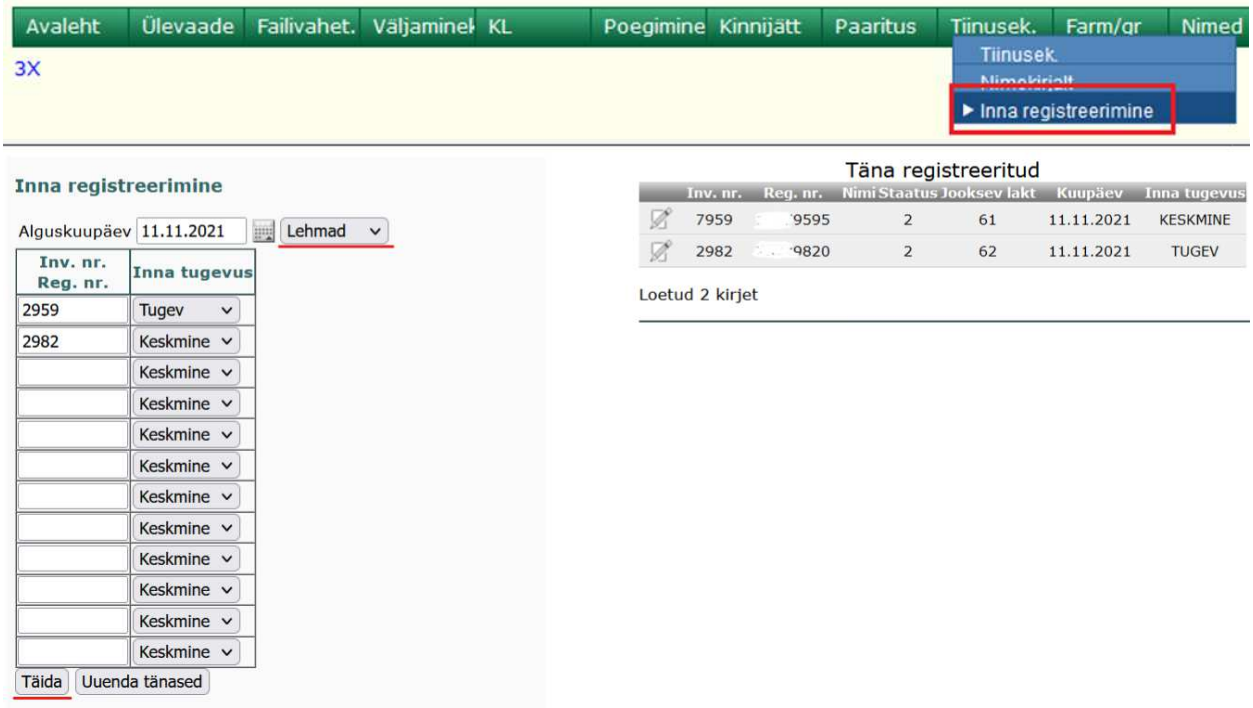
Jooksev lakt:	Algus	Lõpp	Pikkus	Piim	Rasva %	Rasv
	28.05.2021	01.11.2021	158	7977	3,11	248

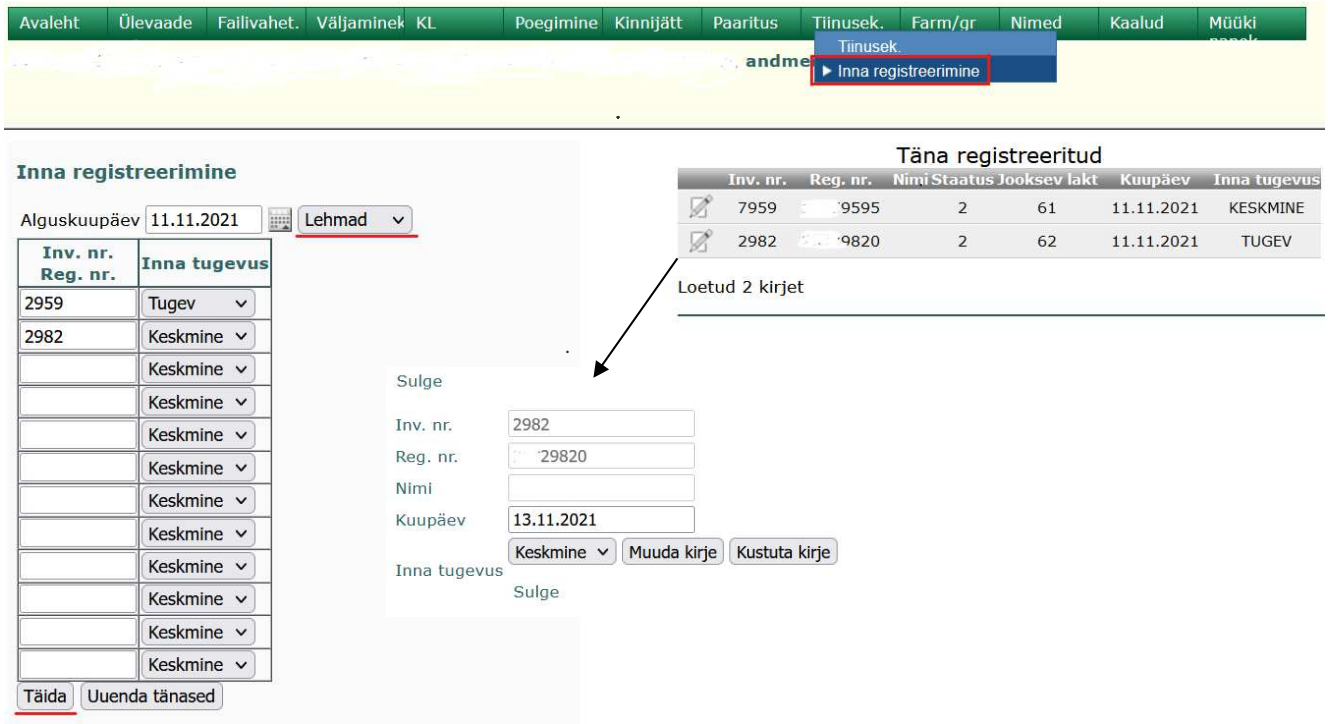
Kui tiinuse kontrolli tulemuse vastus on saadud EPJi poolt pakutava teenuse *Tiinuse test piimast* kaudu, siis märgitakse karjas olevate lehmade nimekirjas TK veerus I+/I-/I?.
Kollane (+) Tiine
Punane (-) Mittetiine
Sinine (?) Kahtlane

EE[illegible]20993	2099	SABI	15.06.2013	[illegible]93343	PROMAN 26454	26.11.15	EHF		EE27[illegible]	I+ 2099
EE[illegible]1991	3199	LUISK	04.12.2015	[illegible]14676	ARNIM 26936	07.12.17	EHF		EE27[illegible]	I- 3199
EE[illegible]32653	3265 (PR)	TÜHI	03.01.2016	[illegible]01959	MILLION-ET 27125	01.01.18	EHF		EE27[illegible]	I+ 3265

6 Inna registreerimine

Vissukeses on tiinuse kontrolli sündmuste alt võimalik ka lehmade/lehmikute inda registreerida.

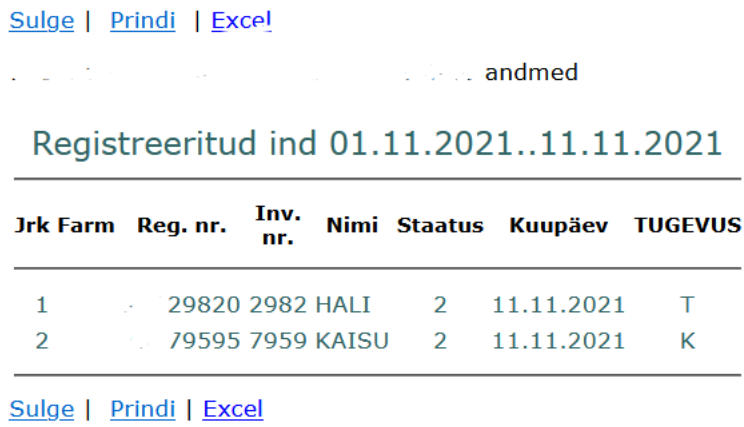

Kuupäev on vaikimisi alati tänane. Kui on vajadus muuta, siis kliki kuupäeva kõrval oleval kalendri ikoonil. Tee valik, kas ind registreeritakse **lehmale** või **lehmikule**, seejärel sisesta looma **inv**. või **reg. nr** ja määra **inna tugevus** (ava rippmenüü): tugev, keskmine või nõrk. Kui loomade info sisestatud, kliki **"Täida"** nupul.
Paremasse veergu kuvatakse täna sisestatud loomade nimekiri. Klikkides esimeses veerus olevale ikoonile, avaneb uus aken, kus on võimalik veel kirjet muuta või kustutada.

Inna registreerimise andmed on leitavad *Ülevaade-Esitatud sündmused.*

Siin saab vajaliku info leidmiseks muuta kuupäevi ja klõpsata lahti registreeritud innaga loomade nimekirja.

Nimekiri avaneb uues aknas, kus valitud kuupäevade vahemikus kuvatakse registreeritud innaga loomad. Seda on võimalik vajadusel välja printida või edastada töötlemiseks Exceli programmi.

7 Loomade grupeerimine

Vissukeses saab **Sündmused-Farm/gr** kaudu esitada ja muuta loomade farmi/gruppi kuuluvust. Selleks tuleb märkida, millisesse farmi ja/või gruppi loomad soovitakse panna, märkida, kas grupeeritakse lehmi, lehmikuid või pulle ning kas esitatakse loomade inventari- või registrinumbrid. Seejärel sisestatakse grupeeritavate loomade numbrid tabelisse. Kui soovitud numbrid on sisestatud, tuleb andmed ka salvestada.

Esitatud andmed kajastuvad abitabelis. Abitabelis on võimalik andmeid parandada - muuta numbrit ja kustutada ridu. Et loomade numbreid reastada kasvavas või kahanevas järjekorras, tuleb klikkida tabeli veeru kirjeldusel (“loom”). Ka teised veerud on reastatavad.

8 PRIA ehitise ja farmi numbri sünkroniseerimine

Kuna paljudes karjades on loomad mitmes farmis, on võimalik loomade üle farmipõhiselt arvet pidada. Jõudluskontrollis on farmi number kasutusel juba väga ammu, enamasti on tegemist ühekohalise numbriga. PRIA registris on loomad seotud ehitise numbriga, mis on tähtede ja numbrite kombinatsioon.
EPJ kasutab jätkuvalt farmi numbrit järgmistel põhjustel:

- farmi numbrit on loomaomanikul lihtne muuta
- loomade grupeerimist on numbrilise välja järgi tehniliselt palju lihtsm teha
- numbriline farmi kood on kasutusel EPJ rakendustes
- võimalikul automatiseeritud üksüheselt PRIA ehitise numbri "tõlkimisel" farmi koodi kaoks loomaomaniku jaoks paindlikkus ja operatiivsus loomade grupeerimisel

Vissukeses saab **Sündmused-Farm/gr** kaudu PRIA ehitise ja farmi numbri ära sünkroniseerida. See on abivahend PRIA ehitise "käsitsi teisendamiseks" farmi numbriks. Karjasolevad loomad grupeeritakse PRIA ehitise, loomade staatuse (1 - lehmikud, 2 – lehmad, 3 – pullid) ja farmide kaupa. Tabelis saab igas reas **Panna farmi** lahtrisse anda uue farmi numbri. **Muuda** nupule vajutades võrdleb Vissuke iga rea "On farmis" ja "Panna farmi" lahtreid. Kui need on erinevad, kantakse kõik selle rea loomad "Panna farmi". "Panna farmi" rea võib ka tühjendada, siis võetakse kõigil antud rea loomadel farmi kuuluvus ära.

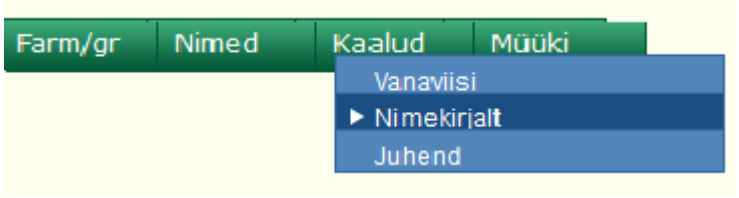

9 Loomade kaalumine

9.1 Kaalude registreerimine nimekirjalt.

Ekraan jaotub kolmeks osaks.

1. Vasakpoolne osa on kaalumise kuupäeva teatamiseks ja loomade nimekirja päringu tegemiseks. Päringut on võimalik täpsustada. Lehmade jaoks saab nimekirja teha farmi või grupi täpsusega, noorloomade jaoks on otstarbekas ette anda vanusevahemik. Võimalik teha valik ka sünnikuupäevade alusel. Nimekiri kuvatakse vastavale nupule vajutades kas inventari- või registrinumbrite kasvavas järjestuses ekraani keskmises osas.
2. Nimekirjas näidatakse looma inventari- või registrinumber ja nimi, vanus ja viimane teadaolev kaal. Jääb sisestada uus kaal ja kindlasti vajuta nupule Salvesta.
3. Parempoolsesse lahtrisse tekib protokoll.

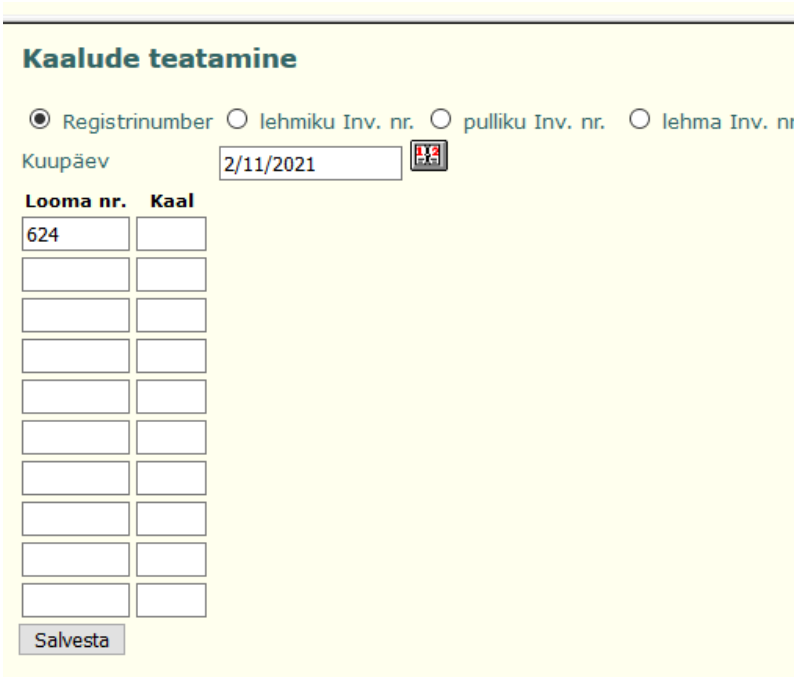

Nimekirja uuendades kuvatakse sama nimekiri ja äsja sisestatud loomade kaalumise kuupäev on rasvaselt, nendel ridadel on kaalu andmine blokeeritud, s.t et antud kaalu ei saa enam muuta. Kaalu saab kustutada X veerus kastikese märgistamisel ja seejärel on võimalik anda uus kaal.

9.2 Kaalude registreerimine vanaviisi (nr ja kaal)

Enne kaalumise andmete sisestamist on oluline märkida, kas lahtrisse “Looma nr” sisestad registrinumbri või lehmiku, pulliku, lehma inventarinumbri.
Tähelepanu! Kui täpp on registrinumbril ja sisestad lahtrisse inventarinumbri ning karjas on sama inventarinumbriga nii lehm kui lehmik, ei ole teada, kas kaal registreeritakse andmebaasis lehmale või lehmikule.

10 Viimasel nädala esitatud sündmuste kontrollimine

Vigade või ebaloogiliste andmete olemasolu kontrollimine. Viimasel nädalal esitatud karja jõudlusandmete sündmused (tiinuse kontroll, poegimised, ravid, kinnijätmised, kontroll-lüpsid jne.) on salvestatatud abitabelisse.

Staatused:

O korrektselt esitatud sündmus;

C ehk ”hoiatus” sündmused registreeritakse andmebaasis, kuid need on vajalik üle kontrollida ning vajadusel esitada parandused või täiendused EPJ klienditeenindajale. Esitatud sündmusele vajutades kuvatakse vigane andmerida koos veakoodi ning veateate kirjeldusega;

E ehk märkusega “viga” esitatud sündmusi andmebaasi ei kanta ning need tuleb parandada. Esitatud sündmusele vajutades kuvatakse vigane andmerida koos veakoodi ning veateate kirjeldusega.

